

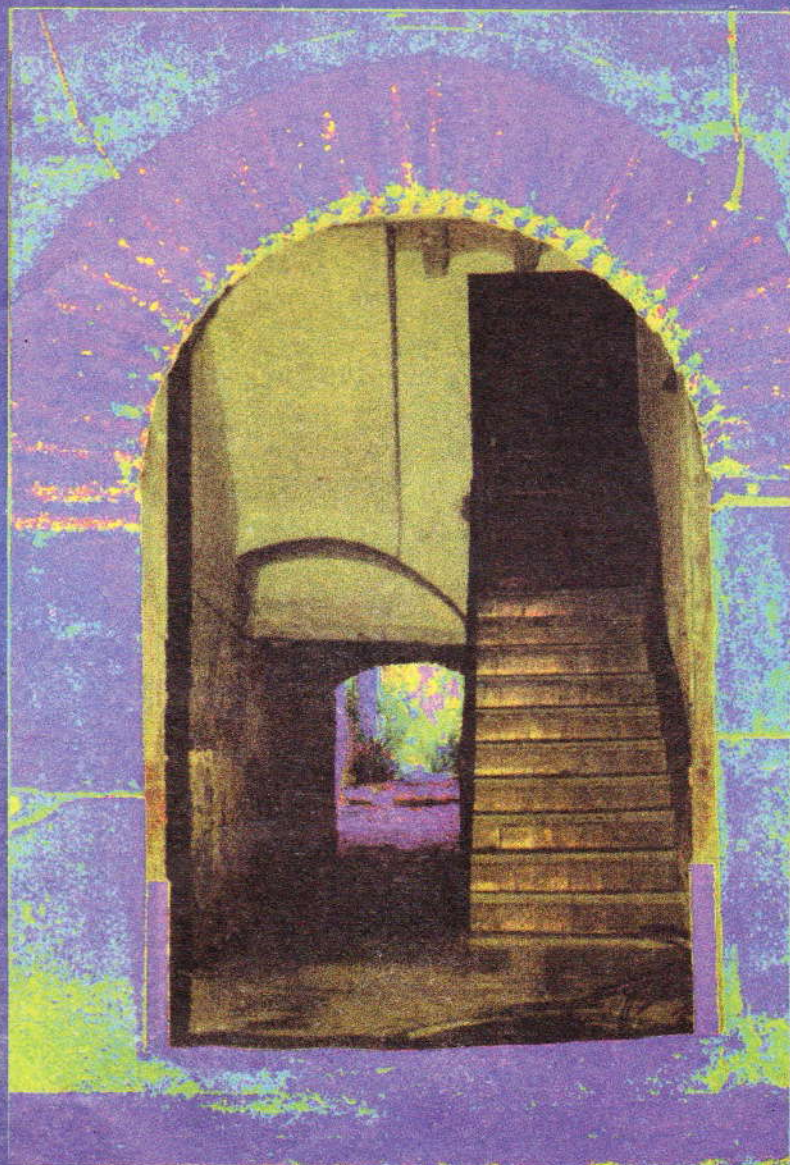
LO

PEDRÓS

05

VILAPLANA
Octubre 2001

BUTLLETÍ TRIMESTRAL D'INFORMACIÓ

editorial

A

ra fa un any vàrem començar una aventura col·lectiva, plena d'il·lusions i amb algunes incògnites.

Aquestes il·lusions s'han anat aconseguint i les incògnites s'han esvaït. Tot això gràcies al treball voluntari d'un grup de persones i sobretot a la confiança i a l'ajut rebut per part d'un poble.

La bonica fi d'un cicle és poder contemplar l'inici del cicle següent, amb noves il·lusions i noves incògnites.

ACOMPANYEU-NOS!

LO PEDRÍS

CONHORT, de pobre, evidentment, on la resignació i l'enveja minses proves passarien.

Quan penso els avatars per on pul·lulen els pobres i els damnats de naixement mentre maines, estufos i argent magnats i poderosos acumulen

rancúnies i recances se m'enrunen i no excusaré un cert alleugiment car uns i altres són en fil pendent i tots, en cert moment, la copa apuren

El conhort fa costat a les cassusses perquè omplen tot espai a l'esperit àdhuc qui no creu, qui no té delit

Els goigs i els desfavoros cent anys no duren així, ni els meus mals seran Eterns ni les teves maines veuran el Cel.

PEP PELAT

LO PEDRÍS

Edita: Lo Pedrís
NIF: G-43640267

Coordinació:
J.M. Garcia
Dolors Joanpere
Hilari Juanpere
Josep de Las Heras
Maria Huguet
Jordi Mariné
Teresa Mateu
Josep Mestre
Josep M. Musté
Mei Salvat
Teresa Serra

Correcció:
Tià Anguera
Antònia Farré
Maite Mestre

Maquetació i disseny:
Maria Casanova

Fotografies:
Jordi Mariné

Portada:
Dolça Mujico

Preimpresió:
Serveis Integrals de Preimpresió sl

Impressió:
Arts Gràfiques l'Estel - Reus

DL T-1553-2000

Tirada: 350 exemplars
Preu: 250 ptes.

Lo Pedrís és una publicació local que pretén dur la informació a tots els vilatans. Lo Pedrís no assumeix ni s'identifica, necessàriament, amb les opinions que els col·laboradors manifesten en llurs articles i opinions

sumari

- editorial, 2
- entrevista, 3
- punt d'informació "Muntanyes de Prades", 5
- racó poètic, 6
- les carboneres, 7
- l'adéu del fuster il·lustrat, 8
- Mascabers, 9
- espiritualitat, 9
- el racó de la llar, 10
- riu de les Tosques, 11
- records d'infància, 11
- l'opinió, 12
- l'altra realitat, 13
- un poblat prehistòric prop de la Mussara, 14
- fem memòria, 14
- el reportatge, 15
- natura, 16
- fototeca, 17
- activitats, 18
- la pipa de la salut, 21
- la nostra cuina, 21
- la fresca, 22
- històries verdaderes, 24
- fungus papyri, 25
- racó per a la meteorologia, 25
- passatemps, 23

Felicitats Quarentons!

Els nascuts el 1961 no volen deixar passar per alt l'any de la seva quarentena (2001). És per això, que el passat 17 d'agost van fer una trobada a *Ca la Peirona*, per explicar-se aventures i desaventures de tots aquests anys viscuts conjuntament. La trobada no va aplegar-los a tots i des de **LO PEDRÍS** voldríem felicitar-los sense oblidar ningú: Ferran Abelló Borràs, Jordi Aymamí Bidó, Eva Aymamí Ferré, Neus Besora Cabré, Esteve Bonet Magrané, Eduard Bonet Mariné, Dolors Cabré Salvat, Josep Díaz Martínez, Jaume Ferré Abelló, Josep Juanpere Cabré, Laia Juanpere Ferré, Teresa Mariné Isidro, Josep Sebastià Masdeu Aymamí, Teresa Mateu Huguet, Joaquim Miró Saltó, Joan Josep Novell Aymat, Isabel Puche Fontanillas, Jaume Salvat Salvat, Lluís Salvat, Mª Antònia Simó Munté, Ana Solé Hernández. PER MOLTS ANYS!

NURI PORCÀ FONOLLOSA

Professional d'oficis perduts

Per JORDI MARINÉ

“ La gent, la falta no la veu i tu saps on està “

La Nuri Porcà Fonollosa és casada i té tres fills. Sempre ha estat una treballadora infatigable i amb només disset anys ja venia a Vilaplana a plegar avellanes. Aquí és coneguda per la Nuri d'Alfara, mot que fa referència al poble on va néixer l'any 1940 i on va passar una infància difícil que la va empènyer a aprendre, entre d'altres, els oficis de treballar la palma i fer matalassos.

Quants articles es poden fer, amb la palma?

El que fèiem més eren senalles, però se'n poden fer moltes altres com bufafocs, ulleres per als matxos que es feien servir per tapals-los els ulls i que no s'emborratxessen de tant voltar per l'era al trillar. També es feien taps per a les gerres de l'oli, sàrries per als animals, senallons per anar a comprar...

Totes les senalles eren iguals?

No, mira, les més grosses que es feien eren les d'arreglar la brossa, tenien 14 o 15 tirades o braces, es feien per als escombriaires de les brigades municipals de neteja.

Després fèiem les de les taronges, que eren més estretes i altes. Tenien 11 tirades, nosaltres les anomenàvem *gaduperes*, i quan encara no hi havia caixes de fusta per embalar també s'hi embalaven. Molt semblants a les *gaduperes* però de 12 tirades, fèiem les de *faneca*. Les del blat eren de 9 tirades i les més petites, les de l'avellana, en tenien 7.

I com es fa una senalla?

La fulla de palma es cull a l'estiu i es deixa assecar al sol set o vuit dies, així es torna blanca. Després, es tallen els *cuells* que és la part dura de la palma i no serveix per a res, s'escuen totes. Un cop fet això, es fan les quatre tries, una per a les anses, una altra per a les vores, unes per fer el *cordill* per cosir i la resta per fer la trena. Al fer la tria s'agafen

les fulles més dobles per a les anses i vores i les més fines per fer els *cordills*. Amb la fulla es va fent una trena que es treballa amb nou *cameres* (nou tires de palma). La trena sempre té la mateixa amplada excepte la de fer sàrria que té doble amplada, divuit *cameres*, però jo aquesta no la vaig fer mai.

Així doncs, segons la llargada de la trena et surt la senalla més grossa o petita. Una tira o braçada és la distància que hi ha entre les mans quan tens els braços en creu.

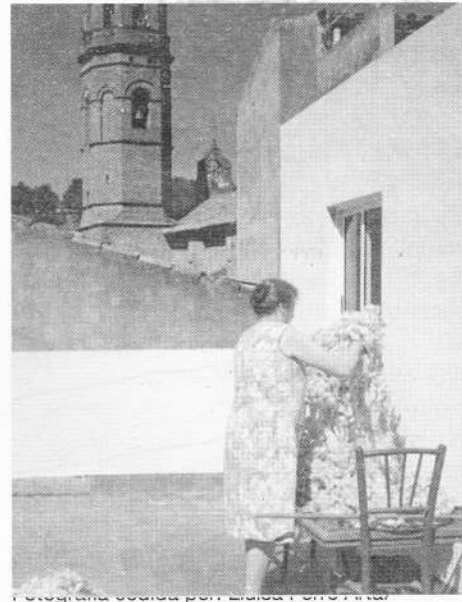
Un cop feta la trena es va cargolant i cosint amb el *cordill*. Per cosir una senalla es necessiten dues dotzenes de *cordills* de dos pams i mig. Tot això s'ha de fer mullat i estovat, si no, la trena es pot trencar. També, per decorar, s'hi pot posar una tira de color al fer les vores.

La palma d'on la trèieu?

Se'n feia alguna allà, però molt poca. Es portava de fora. Hi havia una cooperativa que se'n deia la Cabecera del Regués que es cuidava de portar-la. Normalment venia del Nord d'Àfrica (palma del moro) o d'Andalusia (palma de Sevilla), arribava en manats de 10, 15 o 20 quilos. De palma no en faltava mai i cada temporada tenia *lo seu*, l'avellana, la taronja, el blat...

Arturo, Clementet i Josecinto eren els que es cuidaven de tot això, eren els més rics del poble. Et donaven la palma i quan portaves les senalles fetes t'ho descomptaven.

entrevista

Com us pagaven les senalles?

A 700 ptes. la dotzena de *gaduperes*.

Quant temps es trigava per fer una senalla?

No es pot ni dir, el temps no es comptava com ara. No es feia mai una senalla començada i acabada, la feina es feia a torns: el dia que tocava fer trena només es feia trena i si tocava cosir, es cosia fins a acabar-ho tot. Jo calculo que per fer només una senalla trigaries, treballant molt, tot un dia.

Qui et va ensenyar a fer aquesta feina?

No calia que t'ho ensenyés ningú, ja ho aprenies al mateix carrer, no veus que tothom, a rotllos pels carrers, ho feia. Jo de molt joveneta, quan tenia onze o dotze anys, ja ho sabia fer. A més, de tota la vida que en aquell *terreno* es feien senalles, els meus avis i rebesavis i centúries de *gent* atrás ja en feien.

Ara en fas alguna?

Ara no gaires, no tinc matèria i no sé d'on l'haig de treure, a més les palmes les han declarat espècies protegides i no es poden agafar. A mi m'agrada

iberCaja

fer aquesta feina però em castiga molt l'esquena i ho faig poc. S'ha de dir també que, amb l'aparició de les de goma o plàstic, ha baixat molt la demanda.

Hi havia alguna altra activitat més a Alfara?

La més important eren les senalles. Moltes cases del poble tenien bestiar, cabres blanques i rosses, ovelles i bous. Els homes feien de pastor i les quatre coses de l'hort, però això donava molt poc. Al temps de l'oliva se'n feia alguna, més aviat poques, i s'anava fora a mas de Barberans, Regués o Xerta. La collita s'allargava molt, començava a l'octubre i les olives no es feien caure com ara, així que anaven caient hi anàvem passant.

Al temps de l'avellana marxàvem en colles i quan baixàvem a Reus, on havíem arribat a anar més de setanta dones, ens repartíem pels pobles.

També fas matalassos, això com et va?

Ara, molta gent es compra matalassos d'aquests moderns i no cal fer-los i jo tampoc vull fer-ne tants, però n'he fet molts i per tot arreu: l'Aleixar, la Canonja, Reus, Maspujols, Tarragona...

Com vas aprendre l'ofici?

M'ho va ensenyar la necessitat de no poder pagar, és *aixintes* tal com t'ho dic jo. M'ho va ensenyar una dona del poble que en feia, es deia la Quenerosa. Nosaltres érem nou de colla i no ens podíem permetre el luxe que ens fessin els matalassos, així que aquella dona m'ho va ensenyar i va dir-me: "El dia de demà, no saps el bé que et pot fer."

Em va ensenyar a picar i col·locar la llana, posar la roba pel damunt i cosir-la. Primer vaig fer els de casa i així vaig començar.

Quan venia a Vilaplana feia els de l'Anita (Sarro) i els de la Sra. Lola. Al començament, la gent no s'ho pensa, però molts no em sortien bé, s'ha de tenir molt de tacte i repartir la roba bé, si

no, pot ser que et sobri roba o et faci bosses. La gent, la falta no la veu i tu saps on està.

Els matalassos com t'arriben?

N'hi ha que me'ls porten desfets, d'altres els desfaijo jo, o bé els vaig a fer per les cases.

Té cap secret això del matalàs?

Mira, la gràcia del matalàs és picar i espolsar la llana bé, amb bastó, tal i com ho faig jo. A Reus renten la llana amb màquines i la destrossen, queda tota a fils.

Ara, el que faig més és el "matalàs a l'anglesa" que té els costats lligats amb llana dins i queden molt bé.

Encara en fas tants?

No, ara no, però si n'haguessis de comprar et costarien una fortuna, ja no se'n troben. No fa gaire encara en vaig veure un de *clim* i aquests ja és impossible trobar-los.

Et quedava temps per anar a l'escola amb tanta feina?

A Alfara hi havia una escola, però només era per als nois que anaven a la mili, a les noies no els calia. A mi mossèn Pedro em va ensenyar una mica

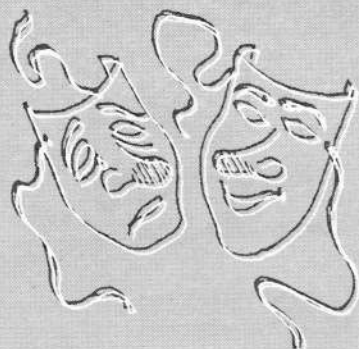
de lletra, pagant.

Mira, si t'expliqués tota la meua història no la podries posar aquí a la revista, hi ha moments molt penosos i tristos i és millor deixar-ho.

Com va ser que et vas quedar a Vilaplana?

Allà la cosa estava molt malament i jo vaig dir que tant si em casava com si em quedava soltera la meua fi seria Vilaplana. Venia de soltera, tenia disset anys, anava per l'Anita (Sarro) i pel Tomàs, m'hi estava gairebé un mes fins a la Festa Major d'octubre. Aquí vaig conèixer el Torcuato, als vint-i-set anys m'hi vaig casar i aquí ens vam quedar. Jo, del meu poble, n'estava tan escabotjada que quan vaig conèixer l'ambient de Vilaplana, tranquil i bé que s'estava, només volia quedar-m'hi.

Avui, però, ja és diferent. A Alfara s'han fet moltes granges i la gent també viu bé. Vilaplana ha canviat molt, ara hi ha més *odís* que no hi havia. Llavors, tot eren *xistes* i rialles quan anàvem amb les mules a les set del matí al tros a plegar avellanes. La gent quan vaig arribar era més alegre, ara no riu ningú, tot són cares llargues i estirades. Així doncs, seria bo per a tots portar més alegria al cos.

Grup de
Teatre
de Vilaplana

PUNT D'INFORMACIÓ "MUNTANYES DE PRADES". INTERNET PER A TOTHOM

Durant el mes d'agost tots i totes els que us heu acostat al **Casal Vilaplanenc (mercès per la col.laboració prestada)**, heu pogut veure una màquina de color verd amb una inscripció que hi deia: "**Muntanyes de Prades**".

Aquesta màquina no era res més que un ordinador amb un teclat incrustat en un moble. El seu funcionament era ben senzill ja que, amb la introducció d'una moneda, entraves directament a la xarxa d'Internet.

Aquesta màquina té dues finalitats:

1.-Donar informació, especialment als visitants turistes de les muntanyes de Prades(pobles,restaurants, cases de pagès, hotels, rutes turístiques, espècies animals, mapes, el temps i com arribar-hi des de qualsevol indret...) Aquesta informació està recollida en la pàgina web, l'adreça de la qual és : www.pradesweb.com

2.-Punt d'accés a Internet per a tota la població en general.

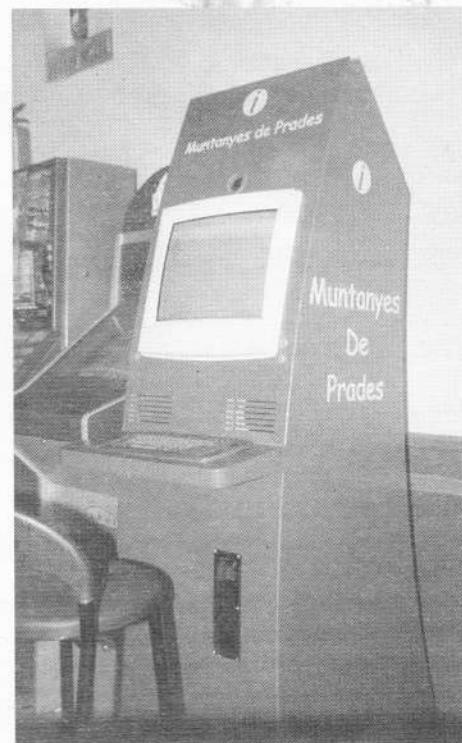
Aquesta actuació d'informació turística s'emmarca dins el projecte "**Muntanyes de Prades SI**". Aquesta experiència durarà un any amb caràcter experimental en les nostres contrades.

En un començament són dues màquines que funcionaran simultàniament en

dos pobles diferents, en un període aproximat de 20 dies. Així s'establirà un rotatori entre les poblacions que conformen l'Agrupació de municipis de les muntanyes de Prades", a fi i efecte que passin per tots aquests pobles en diferents èpoques de l'any(temporada baixa, mitjana i alta) d'afluència de visitants, també se n'avaluarà l'ús, si han complert els dos objectius abans esmentats, i poder decidir la seva instal.lació permanent com a punt d'informació turística i d'accés a Internet a tots els pobles de les nostres muntanyes.

Com ja hem fet fins ara, i continuarem fent, us informarem de les diverses activitats que es van engegant i que formen part dels diferents àmbits de l'esmentat projecte. La més immediata començarà durant el mes d'octubre. A les escoles del nostre poble s'instal.larà un centre equipat amb ordinadors que permetrà a tots/totes els vilatans i visitants l'ús d'aquests equipaments per a la realització de cursets, recerca d'informació, tallers, teletreball, o fins i tot elaborar un but-lletí digital a internet.

Una altra actuació serà la posada en funcionament experimental del primer servei de TELE-AJUNTAMENT de la nostra zona, és a dir, que en properes dates qualsevol veí del poble, encara que per raons personals visqui fora del poble, pugui realitzar diverses gestions

relacionades amb l'Ajuntament, instàncies a l'alcalde, empadronaments, llicències, consultes... Ben aviat tornarem a informar-vos.

PROJECTE MUNTANYES DE PRADES SI

Josep Lluís Pérez i Dolors Margalef
Autors i coordinadors del projecte

Promotors
Ajuntaments de Vilaplana, l'Albiol, Arbolí, Capafonts, Cornudella, la Febró, Prades, Ulldemolins

ARA VE NADAL.....

Ara ve Nadal, i si vols participar en una edició que pretén recollir una mostra de la cultura popular nadalenca a Vilaplana (nadales, cançons del tió, poesies, endevinalles...) fes arribar la teva participació a l'equip de LÒ PEDRÍS abans del 18 novembre de 2001.

**S'OFEREIX UNA
ESTUFA DE CRIFOLLA**
Interessats poseu-vos en contacte amb la
Rita Cabré, de cal Teodoro

Genís Torres Aymamí, S. L.

CONSTRUCCIONS I OBRES

Carrer Major, 60
Tel. 977 81 51 29

43380 VILAPLANA

VIALMA, SAT

Esclofolladora d'avellanes

Jaume Salvat Salvat
C. Major, 14 • 43380 VILAPLANA
Tel. 977 81 50 13
c-e salsa@maptel.es

racó poètic

La meva cosina, la Maria Rufina, va fer una llista de coses que portaven el número 3. He estat pensant i n'he trobat bastants del número 7. Com que jo sóc una mica més gran que ella, he pujat del 3 al 7. Com ja sabeu, el 7 és un número bíblic:

Un leprós es banyà 7 vegades al riu Jordà i va quedar guarit.

-Els 7 pecats capitals.

-Els 7 Sagraments de l'Església.

-Les 7 virtuts.

-Les 7 paraules de Crist a la Creu.

-Els 7 braços del canelobre dels hebreus.

-Els 7 dies de la creació del món.

-Perdonar 70 vegades 7.

-Les 7 setmanes de Quaresma.

-Les 7 setmanes entre les dues Pasqües.

-Els 7 dons de l'Esperit Sant.

-Les 7 espases de dolor del Cor de Maria.

-Els 7 dolors i goigs de Sant Josep.

-Els 7 diumenges de Sant Josep.

-Les 7 esglésies, set àngels, set segells i 7 plagues de l'Apocalipsi.

-Els 7 anys de les vaques grasses i els 7 anys de les vaques seques d'Egipte.

-Les "obres de Misericòrdia": 7 espi-rituals i 7 corporals.

-Els 7 graus de perfecció.

-Les 7 peticions del "Pare nostre".

-Els 7 germans Macabeus.

i també d'altres, com:

-Els 7 dies de la setmana.

-Els 7 turons de Roma.

-Les 7 meravelles del món antic.

-Els 7 savis de Grècia.

-“Els 7 magnífics”.

-“7 núvies per a 7 germans”.

-Els colors de l'arc de sant Martí.

-La dansa del 7 vels.

-El conte “El llop i les 7 cabretes”.

-Els set-ciències.

-Els parts setmesins.

-“Blanca Neus i els 7 nans”

-Cada període lunar dura 7 dies.

-Les 7 notes de l'escala.

-Les 7 cordes de la lira.

-Els 7 estels de l'Ossa Major.

-El cinema és el 7è art.

-“El 7è de cavalleria”.

-Les 7 vides del gat.

-El joc del 7 i mig.

-El 7è cel.

-Les 7 cares del món Mero.

-El restaurant “7 portes”.

-A l'any hi ha 7 mesos de 31 dies.

-La taula del 7.

-Les vèrtebres cervicals.

-La dita: “set senalles, catorze anses”

-“La guerra dels 7 anys”.

-Els pobles de Setcases i Setaiües.

-“Els 7 infants de Lara”.

-El riu Set i els seus 7 barrancs.

-Un septenari.

-“La muntanya dels 7 cercles”.

-“Siete de julio: San Fermín”.

-El rei Ferran VII.

-El paper de “set per vuit”.

-“Els 7 contra Tebas”.

-“La guerra dels 7 cabdills”.

-“Els 7 llibres de Diana”.

-El còdex de “Las siete partidas”.

-La frase: “tancar amb 7 claus”.

-“A les 7 l'oració tocada, la mossa

retirada i el llop a la parada”.

-“A l'agost a les 7 ja és fosc”.

-Quants anys tens?

- 7 i les dents.

-L'obra “Despensa, escuela y 7 llaves

al sepulcro del Cid”.

Penso que segur que n'hi deu haver molts altres, però jo ja no en sé més.

I per acabar, a veure: qui sap demostrar que la meitat de 12 és 7?

Jo sí. Animeu-vos-hi.

Qui sap quant fan una arengada i una altra arengada? Doncs mireu, fan catorze; perquè una arengada fa set, l'altra fa set, i 7 més 7 fan catorze.

Gràcies a les persones que me n'han recordat alguna.

M. CARME DAMO

UNA EXPOSICIÓ

El vent que passa

EL vent que passa és el títol de l'exposició que recull una mostra de les fotografies més interessants de l'alforgenc **Jordi Olivé i Salvadó**.

Jordi Olivé és un artista polifacètic —escultor, pintor, director de coral i fotògraf— i en aquestes fotografies que es poden veure ara a la Sala Quatre del Museu Comarcal de Reus, una part de les quals han viatjat ja a París, Nova York i d'altres ciutats importants, són un magnífic document que ens trasllada a la vida rural de la Catalunya dels anys seixanta.

La vida quotidiana d'Alforja en blanc i negre (tertúlies de cafè, festes religioses, partits de futbol, converses d'avis ...) queda reflectida en unes imatges de vegades plenes d'ironia i d'altres carregades d'una realitat cruel i dramàtica.

Un poble tan ventós com Alforja és, doncs, el marc d'El vent que passa una exposició documental d'una qualitat excepcional, on la mirada de l'artista va saber captar amb un enquadrament perfecte l'oportunisme del moment.

JORDI MARINÉ

- CONSTRUCCIÓ DE PISCINES
- MANTENIMENT
- PRODUCTES QUÍMICS
- REGS DE JARDÍ I FONTS
- FONTS ORNAMENTALS

LA SOLUCIÓ PER A LA SEVA PISCINA

Recobriments amb **LINER**

- Solució definitiva al problema de les juntes
- Rehabilitació de piscines i basses d'esbarjo
- Decoració de piscines al seu gust
- Piscines de grans dimensions
- Amb garantia fins a 10 anys

Av. Europa, s/n • Pol. Ind. Constantí

Tel. 977 29 65 12 - Fax 977 29 65 94

43120 CONSTANTÍ / e-mail: aiguanet@interbook.net

LES CARBONERES

Per explicar-nos com es feien les carboneres hem parlat amb en Josep Prades, avui ja més vilaplanenc que tortosí. Venien a fer carbó per aquestes contrades ell, els seus germans (sis en total) i els pares.

Les carboneres les feien a l'estiu perquè feia més bon temps. Només en feren dos o tres hiverns i en guarda el record, per exemple, de la gran nevada del 44 (que començà a nevar a mitja tarda i a l'endemà al mas de l'Adrià, que era on s'estaven, la neu arribava a la finestra). O bé quan ell era petit fent carbó a Girona, va fer una nevada molt grossa, i la casa que ells tenien era una barraca de brossa. Per aquest motiu dins de la barraca no es podia fer foc, però com que feia tant de fred van fer-ne i la barraca es va encendre. El pare els va treure a tots i tot el que va poder. L'únic que va salvar van ser els diners, i el banc els hi va canviar.

De carboneres, n'hi ha de dues maneres: les rodones, fetes pels valen-

Carbonera feta a la Festa de l'Arbre de 1987 al Camp de Futbol. Fotografies cedides per: Maria Rufina

cians, i les de manxa, fetes pels tortosins i els d'aquí, la gent de muntanya.

Generalment la carbonera feia unes 10 o 11 càrregues de carbó (1 càrrega = 3 quintars).

Per començar es feia una plaça al terra de forma més o menys triangular. A la boca o porta, per botar foc s'hi posaven els buscalls petits i els ence-nalls. I aquesta plaça es cobria amb 1'5 m o 2 m d'alçada de llenya apilada. La llenya d'alzina era la millor, la més abundant a la comarca, i en sortia el millor carbó. Ara bé, la llenya d'ametller i d'olivera també era bona.

Després de tota la llenya col·locada es posava l'embalum, que era la mateixa rama de l'alzina que es guardava mentre s'anaven tallant les alzines per fer la llenya. Un se n'encarregava d'arreglar la rama i la posava en feixos amb pedres al damunt.

Es posava, doncs, a la mateixa paret de la llenya, l'embalum, i es cobria tota la carbonera abans de posar-hi la terra. Llavors es començava a cobrir per la cresta, el capdamunt, de terra (dos dits). I al costat es feia un marge de pedra i terra.

La carbonera tenia dues espitlles (espiralls), una a cada costat, i una cantonera a cada cresta perquè hi sortís el fum. Al darrere tenia 2 o 3 espitlles depenent del grossa que fos.

Després s'encenia, i amb un ventall es feia vent: per això es deia de manxa, perquè es manxava, es feia vent.

Depenent del grossa que fos, cremava 8, 10, 12 dies i s'havia d'anar vigilant durant el dia i la nit, mentre s'anava cremant. Un cop cremat, es treien les pedres, la brossa mal cremada de les vores i al cap de dos o tres dies de fer-ho s'anava a treure la carbonera, que volia dir treure el carbó del tot. I al cap d'un dia o dos d'haver tret el carbó ja es podia envasar el carbó en sarrions. Després, pujaven a tragar-ho amb els animals i el baixaven amb carros. Cada animal portava dos sarrions, que són una càrrega.

La família Prades feia carbó als Canals de l'Olla, al mas de Mariné, al bosc del Bodro, al del "Rafelito", al del Ferré i d'altres.

DOLORS JOANPERE

ENTRADA AUTOMAT

CARBURANTS VILAPLANA

DISTRIBUCIÓ A DOMICILI DE GASOILS

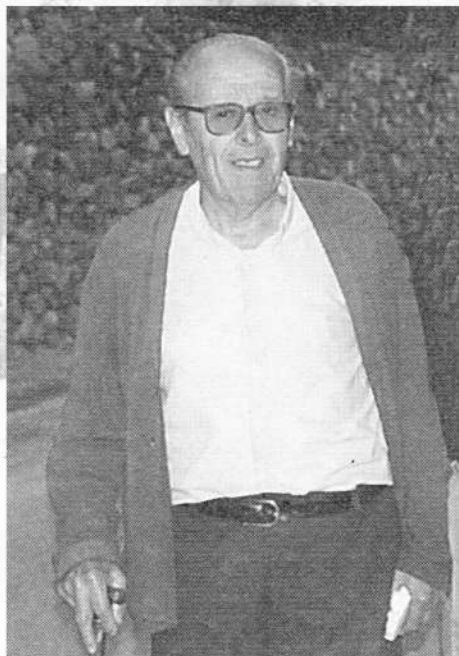
Comandes: ☎ 977 755 816

Tot tipus d'articles pel seu vehicle - Obert 24 h

VILAPLANA

L'adéu del fuster il·lustrat

Illa cadència de les paraules que feia que mai no et cansessis d'escoltar. Potser el que més li va agradar en aquesta vida va ser la possibilitat de parlar amb els altres, poder parlar i poder escoltar. Ha estat, sens dubte, un dels millors conversadors que mai he conegut. Ell, a més, va elevar aquest art una mica més i va conrear una disciplina fantàstica: la fusteria-tertúlia. La seva fusteria incorporava un banquet on els homes anaven passant a fer-la petar mentre el Pep passava el ribot, serrava uns taulons o, fins i tot, preparava una caixa de morts, tot acompanyat per aquella agradable olor d'encenalls, serradures i cola de fuster.

La fusteria del carrer Major era un espai una mica fosc i estret, allí tothom s'arraulia a la vora de la porta, a la protecció de la llum exterior. Res a veure amb la vella fusteria de les Darreres (aquelles velles darreres, avui desaparegudes), situada en un casalot mig ruïnós, però d'un encant innegable. Allà compartia la feina amb el seu pare, el Pepet Bidó, del qual va heretar, a més de l'ofici, la bonhomia, les maneres afables i l'art de la paraula.

En els darrers temps, amb la fusteria ja tancada i la salut una mica justeta, havia traslladat la seva activitat conversadora a la carretera o a la bodega on radiografiava l'actualitat local, nacional i esportiva, i compartia records i enyorances amb una colla de veterans contertulians, aquests sí que donarien joc a les tertúlies de la ràdio. Ells també trobaran a faltar la seva saviesa popular i el seu esperit dialogant. Voldria que aquestes ratlles fossin un homenatge no solament al Pep, sinó a tota aquesta generació que mica en mica ens va deixant i a la qual devem tant.

Fins sempre tiet.

JORDI SERRA FERRÉ

Escrit el 30 de juliol del 2001

Ahir vàrem enterrar el Pep Bidó. Avui m'he llevat amb la necessitat d'escriure'n alguna cosa; no pot ser que se'n vagi així, i ja està! Ell no ho hauria deixat d'aquesta manera. En un esdeveniment d'aquest calibre el Pep hi hauria posat salsa. L'hauria amanit amb la vida i miracles del finat, tot explicat amb una precisió exquisida. I és que abans que res el recordarem com un gran explicador d'històries. O potser millor d'història. El Pep era com un llibre d'història, un dipositori de la memòria local que sabia transmetre a qui el volgués escoltar.

Sempre el recordaré parlant amb aquell timbre de veu tan característic i aque-

Fotografia cedida per: Teresa Serra

Lluita contra el càncer

Aquest any 2001, he complert tretze anys com a delegada a Vilaplana de la "Lluita contra el Càncer". Les companyes que m'han ajudat són la Paquita Virella, la Maria Vermell, l'Anita de l'August i, aquesta última vegada, la Maria Teresa Serra.

Aprofito "Lo Pedrís", perquè el llegeix molta gent, per donar les gràcies per la seva col·laboració en primer lloc a l'Ajuntament i a la Caixa Rural, i a totes les persones que amb el seu donatiu, sigui gran o més petit, sempre han respost a la nostra crida. Gràcies! Gràcies de tot cor!

Al mateix temps aprofito per dir que l'any vinent o potser aquest any per Nadal (en la loteria), serà una altra persona que ocuparà el meu lloc de delegada. Espero que tothom continuï col·laborant com fins ara. Gràcies anticipades!

La vostra amiga:
Maria Rufina

**La col·lecta d'aquest any
ha estat de
104.000 pessetes.**

**RAFAEL
MARTINEZ**
AGENT D'ASSEGURANCES

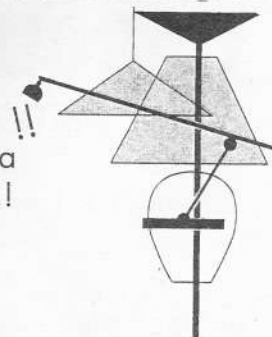
CAMÍ D'ALEIXAR, 40 B.
TEL./FAX 977 31 33 99
43202 REUS (Tarragona)

LAMPARAS
lume
IL·LUMINACIÓ

C/ Benidorm, 11 (cant. Peñíscola)
Tel. 977 75 05 30 - 43205 REUS

NUVIS!!

- Preus especials per a la vostra llista... i col·locació GRATUÏTA!!
- Pantalles a mida
- Tots els estils
- Il·luminació de jardí

MASCABRERS

Al'escrit de la inauguració de la carretera de la Selva a Alforja es parla de Mascabriers, però no hi diu res de per què tenia aquest nom. Si era perquè era un poble de pastors o era per causes del cognom Cabré. Ha estat l'última pedania de l'Aleixar, ja que les altres dues es van segregar: Vilaplana i Maspujols; això és el que m'han explicat.

Jo voldria fer unes narracions, com a veu del populatxo, sobre aquest poblet; era un poble que tenia un carrer sol. Envoltant un turó, hi havia les cases, per on passava el camí dels Colls i la Selva; també hi havia un mas al damunt del poble, el "Mas del Tantes". Es deia del Sr. Tantes que era revolucionari, no volia diners, tot s'havia de fer per canvi. Era un home de món, ja que havia estat en un barco amotinat a alta mar fins que els van agafar. També el dia que es va casar la seva filla tot sortint de l'església ja van córrer ganivets, tot per uns diners que tenia amagats en un cul de cadira i es va confondre de cadira. Cal Tonis va ser l'última casa de marxar d'aquest poble, va ser perquè van trobar una filla morta en circumstàncies rares, es deia que tenia una poma a la boca.

Mascabriers, un poble esborrat del mapa sense cap possibilitat de rehabilitació: primer, pel despoblament; segon, desmuntat per fer marges i vendre les teules; tercer, van fer passar el camí pel mig del poble destruint el turó i les restes de cases; i per acabar d'arrodonir-ho, la carretera, quedant només les parets de Cal Xacó, cal Tonis i el Pou, la palmera la va fer caure el vent ja fa uns 7 o 8 anys. Es van vendre les pedres i les teules perquè s'hi refugiava gent de pas i de tota índole. Així els propietaris ja no tenien problemes.

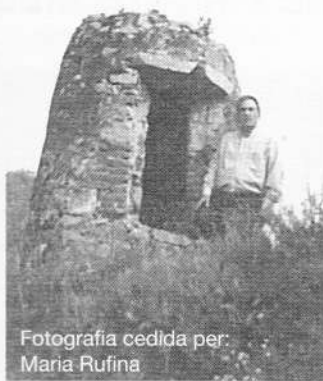
Si la carretera hagués passat 60 anys més aviat, ara tindríem un poblet abandonat, o no. Qui sap si s'hauria mantingut o s'hauria habitat per gent de cap de setmana i no seria aquell paratge destrossat i desolat, i la carretera passaria per un altre lloc.

Com diu el Sr. Manent, hi havia onze cases i quasi tots es deien de cognom Anguera. Així mateix encara guarden aquest cognom avui en dia els de Vilaplana: Jordi, Carxot, Fulantanis, Víctors, etc.

Les cases eren: Savall, Carxot o Miets, Biló, Claret, Racó, Sec, Marian, Català, Ponissó, Tonis, Xacó.

Els de cal Marian van viure una temporada a Vilaplana, però se'ls va fer una befa, ja que no van voler ser majors a la festa dels Barris i de tot allò que va passar van marxar cap a l'Aleixar. Per cert, vivien a Cal Vermell d'ara.

JAUME BIGORRA MUNTÉ

Fotografia cedida per:
Maria Rufina

espiritualitat

DIUMENGE un dia de la setmana (1ª part)

Aquest tema del Diumenge m'ha semblat bé presentar-lo en dues parts; la primera, avui, amb el títol "Diumenge, un dia de la setmana" i la segona part al pròxim número amb el títol "Joan Pau II i el "dies Domini" (dia del Senyor), una carta publicada el maig del 1998.

Naturalment que el diumenge és un dia de la setmana, però ho faig notar perquè com a dia de la setmana té una existència de tres mil anys i com a diumenge només dos mil.

Els jueus van instituir la setmana seguint el calendari dels Caldeus, un poble establert a Mesopotàmia (regió de l'Àsia) el segle IX abans de Crist. Els Caldeus ja tenien el mes dividit en quatre setmanes i la setmana en set dies. Cada un dels dies de la setmana rebé el nom del Sol (diumenge), de la Lluna (dilluns) i dels cinc planetes que aleshores eren coneguts: Mart (dimarts), Mercuri (dimecres), Júpiter (dijous), Venus (divendres) i Saturn (dissabte), noms que han subsistit a gairebé totes les llengües, i en català, curiosament, hi anteposem el "di" que vol significar "dia".

Els jueus suprimiren els noms dels dies i els enumeraren: diumenge, dia primer, dilluns dia segon... fins al divendres dia sisè. I al dia setè li posaren el nom de "sàbat" que vol dir repòs, fent referència (segons la Bíblia) al repòs de Déu després de la creació.

Des del segle primer després de Crist fou usada la setmana per influència del calendari jueu en el món cristià, només el dia de descans passà del dissabte al diumenge.

Segons aquestes dades es comprèn que el Diumenge sigui el dia primer de la setmana i el dissabte el darrer. Però en la pràctica, sobretot laboral, la setmana comença dilluns i acaba diumenge¹.

Sabeu què va passar, segons la Bíblia, al primer dia de la setmana? Déu va començar la creació del món.

Sabeu què va passar, segons la Bíblia, al dia setè de la setmana? Doncs, que Déu va reposar de la feina que havia fet. Els jueus quan explicaven aquest fet del repòs de Déu, no volien pas significar que Déu es pogués cansar, sinó més aviat establir una norma laboral que suposava que l'home sí que es cansava de veritat i necessitava el descans.

La Bíblia diu: guanyaràs el pa amb la suor del teu front.

La Bíblia també diu: tindràs un dissabte cada set dies.

El Legislador Suprem ha posat el diumenge com a dia de descans, com a dia de festa, i també com a dia especial per a relacionar-nos amb Ell, Creador de totes les coses.

EL RECTOR

¹ I això mateix s'expressa quan en els calendaris de paret es posa el diumenge (amb un vermell lluminós) al final de la columna, seria més correcte posar-lo a l'inici.

construccions

JOAN MESTRE SL

C. Major, 32-3r • 43380 VILAPLANA
Tel. 977 81 51 73

el racó de la llar

20 ANYS DE TEATRE I MOLTS MÉS

El passat diumenge dia 22 de juliol es commemorava a la Sala del Casal Vilaplanenc el 20è aniversari de l'actuació del "Grup de Teatre" de Vilaplana. Amb molt bona interpretació teatral i artística es varen posar en escena alguns fragments d'obres que havien tingut molt d'èxit el dia que, ja fa temps, es varen presentar al públic.

Es recordava així els 20 anys de Teatre a Vilaplana al Casal. Però jo voldria recordar que a Vilaplana s'hi ha representat teatre abans de l'any 1981. Si les dades que jo tinc no fallen, ja a finals del segle XIX, concretament a l'any 1890, es va representar a la Plaça de la vila "El Martiri de Sant Sebastià". I és ben possible que ja abans s'haguessin representat altres obres. L'obra del gran dramaturg català Àngel Guimerà, que tothom coneix, "Terra Baixa" ha estat representada moltes vegades. Com també "La sal de rebre", "Reixes en fora" i moltes altres ja foren representades abans de la Guerra Civil. Els principals actors de començament de segle eren la Matilde Virella, el seu germà Jaume, el pare de la Roser Paca, el Joan..., el "Pep Manco", el "Pepet Poncell", el "Pepet Mallol" i entre les actrius destacaríem la "Rosalia Manyana" entre d'altres que representaven papers secundaris.

Després de la guerra, el Nadal del 1940 i a la Sala del darrera de "Ca la Narra", la primera "Sala Parroquial", es posaren en escena Els Pastorets, "La llum de l'Establia", i s'aixecava el teló amb una cançó que cantava en "Milhomes" que començava entonant el "Tralara lalalà tot just a trenc d'albada...". I seguien moltes altres obres com "El maleït de Déu", "El retorn de l'hereuet" i altres Pastorets com "L'Estel de Natzaret" on els protagonistes còmics ens feien fer un tip de riure amb la interpretació dels personatges "L'Esquellot" i en "Picarol", en "Batus i l'Aram", en "Lluquet i en Rovelló", etc. Els principals actors eren: en David Cavallé (la gran figura de Satanàs), el Joan "Carletes", l'Octavi Mestre, l'Isidre "Manco" i d'altres. L'apuntador era en Francisco Aixalà, el "Cisquet del Pa". El cor d'àngels i el cor de dimonis així com els cants dels solistes eren acompanyats a l'harmonium pel Sr. Anton Sits.

Pocs anys més tard, quan ja podien representar funcions teatrals nois i noies junts es va començar a fer teatre a la Sala de "Cal Ritu", el "Sindicat" d'abans. El grup de teatre s'anomenava familiarment "Els Pinillos" i es representaren moltes obres teatrals, tant drames com sainets: "Noche de Reyes", "El Soldado de San Marcial", "Marianela", "L'Hostal de la Glòria", "D'aquesta aigua no en beuré", etc. El sainet,

"Les estatuets del Cementiri Vell", etc. Els principals actors eren els mateixos que representaven els pastorets, però com que ja intervenien actrius femenines, podríem destacar-ne la Trini i l'Encarnación "Teodoro", l'Adela, la Maria "Olla", la Pepita Ganxins i d'altres. El director i apuntador era en Jaume "Secano" i com a actor també hi col·laborava "el Paquet" de l'Aleixar que a més va ésser l'escultor que va tallar en fusta la imatge del Sant Crist de Vilaplana.

Ja, en els últims temps, quan es va inaugurar el Casal Vilaplanenc a la Sala d'Espectacles es varen representar moltes obres de teatre; alguns dels fragments varen ésser interpretats el dia dels "20 Anys de Teatre". La direcció i el paper de l'apuntador eren a càrrec d'en Josep Martorell i com a principals actors podríem destacar el Josep Maria "Cobit", la Maria "Planot", l'Eugení Huguet, el Jaume "Manco", la Maria "Rufina" i molts altres que compondrien una llista llarga, tots ells amb grans dots d'interpretació, de música i d'art dramàtic.

En l'actualitat sorgeix un actor novell que pren la batuta del teatre a Vilaplana. És en Jordi Mateu Huguet que reuneix un gran nombre d'actors i actrius molt joves i que aconsegueix posar en escena i amb gran èxit d'interpretació "La Passió" i finalment el play-back "Jesucristo Superstar".

Augurem i desitgem que el Teatre continuï essent una magnífica manifestació artística a Vilaplana i que els artistes novells que vagin sorgint obtinguin grans èxits en les seves magistrals interpretacions.

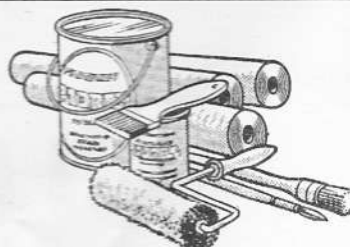
I si els jubilats continuéssim representant obres de teatre a Vilaplana?

JAUME MESTRE

CALA PEIRONA
RESTAURANT

Carrer Àngel Guimerà, 1 43380 VILAPLANA
Telèfon 977 81 51 71

Alexis
Simó
Munté

TREBALLS DE PINTURA DECORATIVA

C. Catalunya, 1-3 • 43350 LES BORGES DEL CAMP
Tel. 616 64 38 30

RIU DE LES TOSQUES

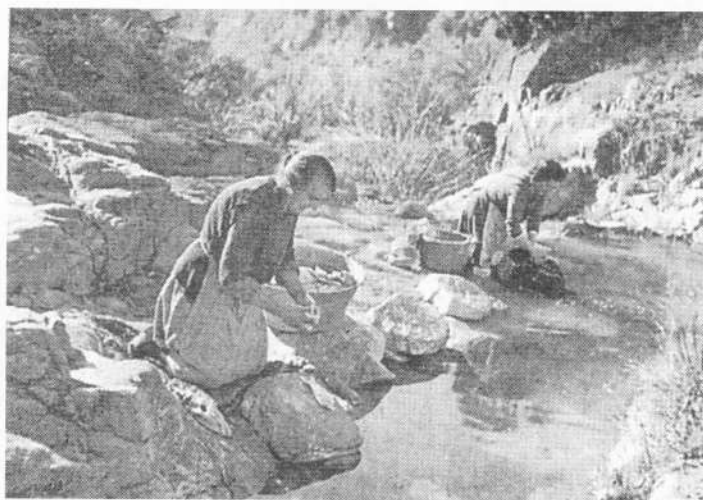
Quan la Pepita Júlia em va dir: "Mira, la Maria nostra m'ha dat un diari. La coneixes la dona que renta?" Després de mirar-la amb la lupa contesto: "Sí, és l'Eugènia Maguinya, la mare de la Marta. L'altra no ho sé". A Reus fem ampliar la foto, però l'altra no la coneixem, i vostès Srs. Lectors de *Lo Pedrís*, la coneixen?

En veure la fotografia d'una dona rentant agenollada al riu, el meu pensament va caure cap al *Pedrís* pensant que una cosa així era digna de posar-la perquè crec que molta gent, diguem-ne de mitjana edat en endavant, no ho ha vist mai això de rentar al riu. Jo els ho puc explicar una mica perquè he rentat al riu de les Tosques, que li dèiem de la Font de les Creus, al de la Font del Moreno amb aigua de la mateixa font, dels Garrigots i de la Font del Juanillo. També he rentat al toll de la Font Trobada, avui font perduda. Per cert que la Teresa Júlia, la Lluïsa Ferrera i la meva mare, la Rufina, hi varen fer un toll que quasi que semblava una basseta, gran i bonica. A l'hivern l'aigua era bastant calentona perquè sortia de la font, millor que la del riu.

Quan nosaltres vivíem a cal Sagal, on viu ara la Josefina Perapó, també vàrem anar a rentar a les bassetes de Cal Moreno, avui Mas Sant Jordi, allí pagàvem un duro cada mes. Les famílies que tenien terra a prop també rentaven al tros, nosaltres anàvem al Camp del Garrofer.

Tornem a lo del riu. Ens fèiem un coixí de panolla de moresc, o un sac de quatre doblecs, però els genolls continuaven sent secs, molt secs.

Si rentant plovia, aigua a l'esquena, aigua als genolls i carregats amb els *enredos*, i cap a casa, fins demà. Si feia bo al matí a primera hora, anàvem a posar un senyal a la batedora, el lloc de rentar, per agafar el millor lloc. Després d'esmorzar cap al riu, el ribell de zinc que pesava com un ase mort, el

coixí, la roba i la pala de fusta per picar la roba, sobretot els pantalons, el vellut i els geccs perquè Déu n'hi do els vernissos que es feien, sobretot als geccs que semblaven aquell que era per a tota la vida i que de negre sembla blau com el de la Taverna d'en Mallol, i la pala ajudava força.

Al matí roba blanca al lleixiu, rentar la de color, a dinar i estendre. A la tarda esbandir i recollir alguna peça estesa pels esbarzers i els joncs, i tots els *enredos* que havies dut al matí.

Estic segura que hi havia més necessitat que no pas avui, però no prenia res ningú.

Quins canvis, veritat? Tot el dia per rentar, a part del cansament, una roba que avui amb la rentadora es fa amb dos *ratos*, mentre tu asseguda al sofà i fent ganxet mires *Nissaga de poder* o bé *El cor de la ciutat*.

Dones que de genolls al riu varen rentar com riuriem si ara poguessin tornar i veure la màquina que renta i eixuga i que d'aquí a poc temps potser planxarà.

MARIA RUFINA

RECORDS D'INFÀNCIA

Guardo en el meu arxiu familiar el títol de soci a favor del meu pare, EPD, del Sindicat Agrícola de Vilaplana, que si bé no tingué grans activitats agrícoles, tingué coses bones com obrir una escola particular en la qual assistíem els fills dels socis pagant una quota mensual. També beneficià els alumnes de l'escola nacional, perquè al reduir la nombrosa plantilla, el mestre podia atendre'ns molt millor.

En les primeres etapes de l'escola hi va haver un mestre que es deia Antonio Bagán, que recordo perquè vaig anar-hi com a pàrvul, parlo més o menys de l'any 1918. El Sindicat s'havia format uns anys abans en bona part per iniciativa del capellà del poble, que era fill de cal Porrons d'Alforja, per la qula cosa sovint se l'anomenava "Porrons" (cal remarcar que al poble hem tingut persones rellevants com l'honorable Sr. Galofre, que fou el primer president de la Cooperativa actual i dels principals fundadors). Llavors l'entitat i l'escola estaven emplaçades al carrer de la Puja-da, i la plaça de la Vila a la casa Mallafrè.

Després que l'entitat es traslladà al carrer Major en una casa de cal Gepando, tinguérem un mestre, el Sr. Vidiella, i en les vetllades que es feien en honor a sant Josep, que era el patró de l'entitat, els alumnes hi recitàvem versos.

Quan es tancà l'escola, probablement pel cost que suposava mantenir un mestre amb una plantilla petita d'alumnes,

haguérem d'incorporar-nos a l'escola nacional, que estava regentada per un mestre castellà fill de Valladolid que es deia Benigno Escobar; com que tenia per costum dir: "So pelele Chiribito", el motejàrem "Chiribito". Va ser present en una vetllada que es féu per Sant Josep, en què els antics alumnes continuàvem recitant versos, i es va sentir ofès perquè no va entendre o va interpretar-ne malament una que va recitar el meu germà, i que detallo a continuació.

Corre una patuleia
de catalans vergonyants
que d'usar tenen taleia
certs modismes castellans
perquè es pensen
que l'usar-los fa més fi
i a fe que els termes que llencen
amb un moll s'han de collir

ja els arreglaria jo
a tots aquests poques penes
que només que per dar to
claven sempre, *alante* i *buenas*,
donant-los una cartera
com als nens tot decidit
arri per la carretera
a estudi cap a Madrid.

Al dia següent a l'escola ens digué que passéssim per casa seva, i ens retornà un lot de patates que pocs dies abans els pares ens varen fer portar. Hi trobàrem una nota que deia més o menys que en les actuals circumstàncies no podia acceptar l'obsequi.

Molt sovint hem de sofrir la mala interpretació dels drets catalans per algun sector.

SALVADOR JUANPERE ESTIVILL

UN POBLAT PREHISTÒRIC PROP DE LA MUSSARA

Sobre un petit turonet denominat "El Pla de la mata", situat a l'encreuament que formen les carreteres d'Arbolí i la de la Febró, es troben les restes del que havia estat un petit poblat, habitat durant els últims anys de l'edat del Bronze, més conegut com a Bronze Final (vers el 1700 a.C.). Quan ens referim a l'edat del bronze denominem el període prehistòric posterior al neolític, quan s'introduí la pràctica de la metal·lúrgia del bronze.

El petit poblat, situat sobre un turonet que permetia una millor defensa i alhora dominava l'antic camí ramader que pujava del camp i que passava prop d'ell, estava format per una vintena de cases situades estratègicament per evitar l'efecte dels vents que bufen del Coll i que permetia suportar millor el cru hivern mussarenc. Les casetes eren simples i austeres, la superfície no superava els 15 o 20 metres quadrats i a sobre encara estaven dividides en dos parts: una dedicada a servir d'habitatge i una altra dedicada a l'emmagatzematge dels productes agrícoles. La construcció estava formada per una gran roca que feia de paret posterior i per dues parets laterals fetes amb fàbrica de pedra seca, es creu que un empalissat permetia aguantar un sostre de palla o d'altres espècies herbòries. Tot el recinte que formava el poblat era envoltat per una muralla feta de pedra ciclòpia d'un metre d'espessor i que seguia una de les cotes de nivell que formen el pujol.

Els pobladors, que habitaven el lloc durant uns cent o dos-cents anys, es dedicaven bàsicament a la ramaderia, encara que també practicaven una incipient agricultura, i recol·lectaven, amb tota seguretat, altres productes silvestres que els donava la terra.

Segurament que escolliren el lloc per diverses raons: primer, per passar-hi a prop un important camí que unia les

muntanyes de Prades amb el Camp tarragoní; segon, per trobar-se a la vora abundància d'aigua (font de la Paua, rasa dels Descarregadors i terrenys que s'embassen amb la pluja, cosa rara a la seca Mussara); tercer, abundància de sílex, base principal de la indústria lítica encara important a l'època, que els servia per fer estris domèstics de caça i defensa; quart, terrenys plans i extensos propicis per practicar-hi l'agricultura; i cinquè, abundància d'argil·la, propícia per a la fabricació d'estrís de ceràmica.

Com ja hem dit, el lloc fou habitat de forma continuada durant uns cent o dos-cents anys per un grup homogeni de persones. La despoblació del lloc no se sap amb certesa per què es produí, però es creu que els pobladors es cansaren del lloc i buscaren algun lloc més adient per viure. El lloc ha quedat despoblat des d'aleshores, però en períodes de l'ibèric i romà, alguns pastors nòmades utilitzaren el lloc com aixopluc, per defensar-se de la inclemència del temps.

El primer que estudià el jaciment fou el Dr. Salvador Vilaseca a la dècada dels cinquanta, quan descobrí i catalogà més de 200 establiments humans primitius, a les que avui coneixem com a muntanyes de Prades. I entre els anys 1976 i 1977 un equip de treball dirigit pels arqueòlegs Srs. Jordi Rovira i Porta i Joan Santacana i Mestre realitzaren una petita excavació que deixaren al descobert les restes d'una casa i la base del traçat de la muralla que envoltava el lloc. El conjunt de materials exhumats durant l'excavació es pot dividir en quatre grups: elements metàl·lics (bronze), lítics, elements faunístics i sobretot abundant material ceràmic. Després dels treballs realitzats els anys 76 i 77 el jaciment no ha estat mai més estudiat, això ha permès que el pi blanc plantat per ICONA i el sotabosc hagin colonitzat tot el jaciment, impedit-hi el fàcil accés, però alhora protegint-ne la dregadació.

JOAN SERRA

fem memòria

A l carrer Major, on viuen avui la Quimeta i en Sebastià Masdeu, hi havia l'any 1924 i fins al 1936, el bar del **Meliton**.

En aquest bar que regentava la família **Meliton**, hi havia també una barberia que comunicava amb el bar però que s'hi accedia pel carrer del Corraló.

Diuen, els que me n'han parlat, que era un barber amb molt de pols i que passava la navalla des de la patilla fins a la base del coll sense aixecar la fulla.

El **Meliton** també tenia una gran afició. Havia estudiat per correu per aprendre a construir ràdios i televisors. Diuen els seus familiars que quan els explicava que existia un aparell que ell fabricaria i que era com una capsula on sortia gent de molt lluny i se'ls podia veure i sentir... el prenién per beneit i no se'l creien.

Tot i així, de ràdios prou que en construïa. En tenia una al pis que se sentia des del bar i la barberia.

Un dia, estant allí, en Pep Llabrot, li va demanar que canviés d'emissora perquè no li agradava la música, que posés ràdio Sevilla a veure què...? L'atzar va voler que coincidís amb l'arenga radiofònica de Queipo de Llano a ràdio Sevilla, proclamant

"el alzamiento nacional". La Monserrat Meliton ens comenta que allí el seu pare es va enfonsar, es varen acabar els talls de cabell a la "garçon", molt populars en aquella època, i es van acabar les il·lusions d'anar a viure a Reus on pensava muntar un negoci de ràdio i televisió.

Durant un temps al bar del Meliton se li va dir el **bar del Queipo**.

TERESA MATEU

LA FIL.LOXERA AL PRIORAT I LES SEVES CONSEQÜÈNCIES (II PART)

La fil-loxera al Priorat es descobreix per primera vegada a Porrera el 23 de juny del 1893. El 1895, Jaume Comte (entre d'altres de Porrera) de la Vilella Baixa (jo crec que era de Torroja), va anar a estudiar els ceps americans a l'Alt Empordà. A Porrera, com ja hem dit abans, ja se n'havien plantat. Anaren a Llançà, al Port de la Selva i a Portbou, terrenys muntanyosos i pissarrosos. A la tornada encoratjaren els pessimistes. *La Renaixença* del 24 d'agost del 1895 deia que havien fet més ells que tota la *Junta de Plagas del Campo* (organisme creat per combatre la plaga). Suposem que al nostre poble va aparèixer durant els anys 1894-1895.

A partir de llavors la història del Priorat és un gran punt i a part. El 1860 els set pobles que constitueixen el Priorat històric, produïen en conjunt 110.050 hectolitres de vi i el 1910 van produir-ne 20.590 (aquí faig un incís perquè hi ha una dada curiosa, tot i la major producció de vi d'aquests darrers anys a la DO Priorat, a causa de les noves plantades, encara no arribem a aquesta xifra d'hectolitres, tot i que hem d'afegir-hi dos pobles més). La superfície de vinya i la producció de vi de tot el Priorat es reduïren a dues terceres parts. Romà Perpinyà Grau en un article titulat *La crisi del Priorat*, afirmava, a més, que al Priorat, tothom, propietari o no, vivia més miserablement que el darrer dels jornalers abans de l'aparició de l'insecte.

El 29 de juny del 1899 *La Veu de Catalunya* inseria, procedent de Falset, aquesta nota: *Cada dia és més crítica la situació d'aquesta comarca a causa de l'increment que ha pres la devastació fil-loxèrica. Hi ha pobles del Priorat que enguany no colliran gairebé res.* El mateix diari, el 23 d'agost del 1901, deia referint-se a Gratallops: *La invasió de les vinyes per la fil-loxera és completa, de tal manera que la collita del vi, gairebé única al Priorat, ha desaparegut per uns quants anys, és a dir, fins que produeixin els ceps americans, la replantació dels quals desgraciadament es fa amb*

bastant calma. El corresponsal diu, a més, que l'emigració ha minvat dues cinquenes parts de la població.

En les dates de la verema d'aquest mateix any, el corresponsal de Falset al diari *La Renaixença* assenyalava: *S'ha acabat en aquesta vila el tràfec de la verema. Anava a escriure que s'havia acabat per enguany, però com que l'any vinent, si bé encara hi deurà haver alguna verema, és segur que no hi haurà tràfec, perquè la fil-loxera s'hi rabeja de valent, bé puc dir que s'ha acabat.* Aquestes ratlles reflecteixen el sentiment d'impotència, fracàs i decadència que s'apodera de l'àrea.

Al setembre era quan la gent se sentia més trista per veure tots els costers nus i sense gent a veremar. No hi havia verdor. No se'n podien fer cabal, tota la feinada de cada any per veremar i ara tot buit i trist. Això era tristor de gent gran i vells, perquè la gent jove havia marxat cap a Reus, al Baix Llobregat, al Maresme i a Barcelona a llogar-se en qualsevol feina. Les noies a servir. A la Geografia General de Catalunya que va dirigir Carreras Candi, Emili Morera diu: *Tot el Priorat era des del maig a setembre una terra plena de verdor sense quasi interrupció. Després tot es va tornar de color de cendra. Ara que aquell insecte ha mort per complet totes les vinyes y que...la replantació se fa en extrem dificultosa y cara... apareix en tota la comarca una capa de terres ermes,..., com de pahís incult y abandonat per la mà de l'home, sols reviscolat per la força y rudesia de sos habitants, que han augmentat la plantació d'ametllers y avellaners en les vorades dels barranchs y han començat en los terrenys més factibles y més propers a les localitats, la reproducció d'algunes vinyes per mitg dels ceps americans.*

Quedaren afectats tots els oficis relacionats amb el vi: boters, constructors de carros, fàbriques d'aiguarent, marxants de bestiar de càrrega, forns rajolers i de la construcció en general. La crisi s'estengué a tots els rams comercials.

A profit de mercaders, curials enriquits i altra gent ciutadana, hom comprava al Priorat a preus baixíssims hienes abans esplendoroses. Entre 1887 i 1910 es perdé almenys un 20% de la població com a mitjana i molts pobles van arribar al 40%. La Vilella Baixa passà de 928 habitants el 1887 a 725 el 1900, va perdre un 22% de població.

Malgrat tot hi ha una certa conscienciació i intents de sortir de la crisi. En el segon decenni del segle XX es començarà a construir les carreteres de Falset a la Vilella Baixa i les connexions de Porrera i Bellmunt amb la carretera d'Alcolea, i prosseguirà la de la Vilella Baixa a Flix. Aquestes obres haurien de ser una substitució important a

Pg. La Mussara, 1
Vilaplana del Camp

PINTURA DECORATIVA
Josep Ma. Garcia

Tel. 977 81 50 78

l'ocupació agrícola d'aquells anys, i el mateix podríem dir de les mines de Bellmunt i el Molar. Se substitueix parcialment el conreu de la vinya pel de l'oliver i l'ametller. Disminueix el del cereal perquè amb l'existència de millors comunicacions no fa falta l'autoproveïment. S'abandona el conreu a les muntanyes amb els marges construïts els segles XVIII i XIX. Quant a la comercialització sorgeix el cooperativisme. Així i tot no n'hi ha prou amb tot això i el Priorat decau.

La manca de reacció davant la fil·loxera va venir motivada més per les pròpies limitacions, que no pas per la plaga mateixa, perquè altres zones que també la patiren se'n varen sortir, es varen transformar i els efectes no van ser tan tràgics com al Priorat. R. Perpinyà Grau assenyala que al Priorat geològic abans de la fil·loxera el valor mitjà de la producció anual del vi era de tres milions de pessetes i que després de la fil·loxera estava per sota del milió. Per què, doncs, no es varen replantar, ràpidament, després de la fil·loxera, quan en teoria hi havia capitals d'una acumulació anterior i també hi havia sobrepoblació? La resposta a aquestes qüestions potser es troba en el fet que el vi va deixar de tenir aquest paper de preponderància dins l'agricultura catalana i s'obria un període en què les possibilitats d'inversió en activitats financeres i industrials eren molt superiors.

Recordem que, malauradament per al Priorat, va coincidir amb la puixança industrial del litoral i, sobretot, de Barcelona, on es demanaven molts braços i també capital. La conseqüència és la despoblació i la descapitalització, preu molt alt que s'ha de pagar pel monocultiu agrícola i per l'excessiva especialització econòmica.

BIBLIOGRAFIA

- *La crisi agrària de 1879-1900: la fil·loxera a Catalunya*. De Josep Iglésies. Col·lecció Llibres a l'abast. Edicions 62. Barcelona, 1968.
- *La crisi del Priorat*. De Romà Perpinyà i Grau. Edicions del Centre de Lectura de Reus. Reus 1982. La primera edició fou publicada el 1932.
- *El Priorat. Anàlisi d'una crisi productiva*. De Joaquim Margalef i Joan Tàsias. Caixa d'Estalvis de Catalunya. Barcelona, 1985.
- *La Fil·loxera*. De Ramon Bosch de Noya i Casanovas. Publicacions de l'Ajuntament de Sant Sadurní d'Anoia. N. 8. abril 1987

JOSEP SABATÉ MESTRE

natura

AGRICULTURA ECOLÒGICA

Es el progrés cap a una nova i millor qualitat de vida, cap a una vida més grata que el cicle superespecialitzat de l'oficina o de la fàbrica, cap a una que torni al treball l'al·licient i la iniciativa diària que porta en si varietat, grans èxits en algunes ocasions i grans fracassos en d'altres. Significa l'acceptació d'una responsabilitat plena pel que es fa i es deixa de fer, i una de les seves majors compensacions és l'alegria que neix de veure el desenvolupament complet de cada feina.

Agricultura ecològica no significa "retrocedir" a un nivell de vida més baix. Al contrari, és la pugna per aconseguir un nivell de vida més alt, aliments frescos, bons i orgànicament elaborats.

Una altra preocupació de la persona que practica l'agricultura ecològica hauria de ser l'actitud correcta cap a la terra. Si el petroli del planeta algun cop s'arriba a consumir, del tot o en la seva major part, haurem de considerar la nostra actitud cap a l'únic bé real que tenim: la terra.

Altres formes de vida, a més de la nostra, mereixen la nostra consideració. L'home hauria de ser agricultor, no explotador. Aquest planeta no està destinat exclusivament al nostre profit. Al destruir totes les formes de vida que no tenen per a nosaltres utilitat ostensible i directa és immoral i, en definitiva, és molt possible que contribueixi a la nostra pròpia destrucció.

L'aprofitament variat i conscientment plantejat d'un camp, promou gran varietat de formes de vida, i tot agricultor desitjarà deixar en les seves finques algunes zones veritablement incultivables, on puguin prosperar formes de vida sense perturbacions i en pau.

ALGUNES ALTERNATIVES

Aranya roja: Es tracta de petits àcars de color vermell que es posen al revers de les fulles d'hortalisses, i que apareixen

per excés de nitrogen (N) i productes químics. Són organismes xucladors de saba, i ataquen principalment espècies de fruit com l'ametller, la tomaquera, la síndria, el cogombre, el meló i la bajoca.

Tractament: Com que solen aparèixer en ambients secs, si augmentem el rec o es polvoritzen els troncs amb aigua, es pot eliminar. Si no és així, ruixeu les fulles i els troncs amb diferents preparats a base d'ortiga o cua de cavall.

Escarabat de la patata: És danyós tant en la seva fase adulta com de larva. L'adult es reconeix per la closca de color groc amb ratlles negres, que habita sobre troncs i fulles. Realitza la posta durant l'estiu i un cop neixen les larves, l'atac resulta inevitable. La seva fam pot arribar a destruir tota la collita. El cicle es tanca quan el nou adult es protegeix de l'arribada de l'hivern a l'interior del sòl.

Tractament: Les larves moren si es polvoritza tota la planta amb pelitre a solució de tabac. Les labors de llaurat a l'hivern afavoreixen la destrucció dels adults. La rotació dels cultius no és eficaç contra aquests tipus d'organismes voladors.

Com preparar solucions de tabac, ortiga o cua de cavall

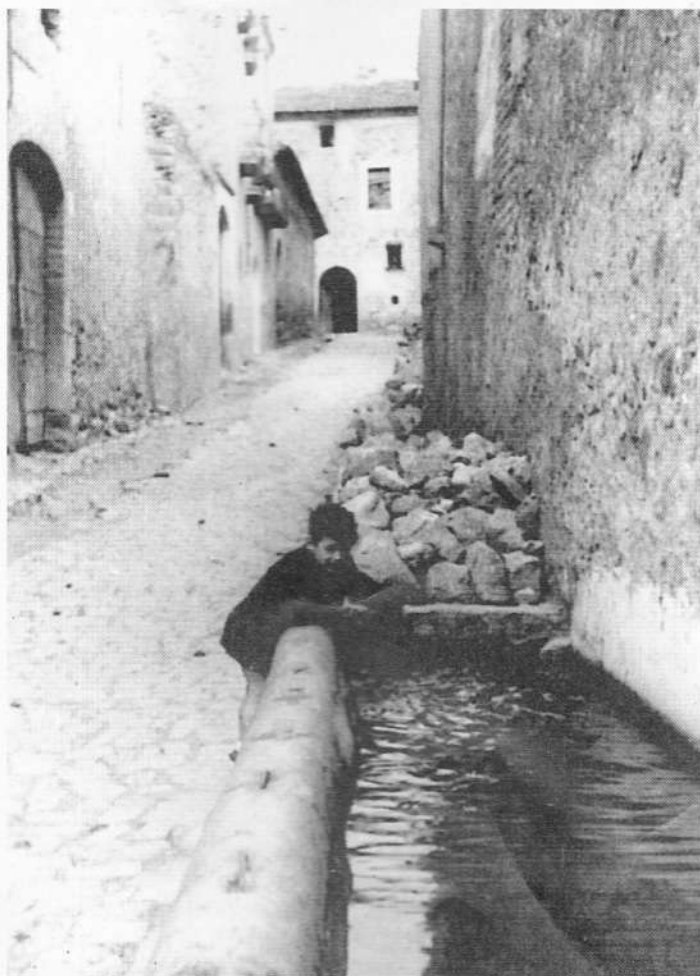
Les solucions es preparen deixant l'herba en aigua un o dos dies.

Tabac: Es pot fer recollint burilles usades o comprant un paquet de picadura. Es fa bullir el paquet de picadura en una olla amb aigua i es deixa reposar de 4 a 6 h. Després es cola i es barreja amb més aigua. Total 20-25 litres.

Ortiga: Per preparar ortiga s'ha de posar l'herba amb aigua i deixar reposar un parell de dies. Després es cola i es barreja amb més aigua. Total 20-25 litres.

Cua de cavall: Igual que amb l'ortiga, es deixa reposar un parell de dies. Després es cola i es barreja amb més aigua. Total 20-25 litres.

ROGER D'ESTEBAN

Aquest apartat voldria ser una mirada històrica del nostre poble. Per aquest motiu, si teniu alguna fotografia d'interès històric, us demanem que us poseu en contacte amb qualsevol membre de la revista

"L'ABEURADOR"

Matxo bevent (Josep Juanpere,(agost 1969) i *Nen xipollant* (Josep Virgili Juanpere), dues escenes habituals i quotidianes del desaparegut "abeurador".

Fotografies cedides per : M. Carme " Miró " i Conxita Juanpere.

activitats

FUTBOL SALA - SMOKING DE LUXE -

Porters: Roger Cabré i Sebastià Llauredó.
Defenses: Jordi Llauredó, Marcel Mestre, Albert Fornis, Joan Mª Vall, Cesc Merida, Joan Francesc Molina, Jordi Prades.
Davanters: Sergi Mestre, Iban Pérez, Agustí Martínez, Gerard Mercadé.
Entrenador: Pere Pérez

I 24 Hores l'Aleixar 20006è classificat
II 24 Hores Vilaplana 2000copa "millor del poble"
I 12 Hores Riudecols 20003r classificat
III 24 Hores l'Aleixar 200110è classificat
IV 24 Hores Vilaplana 20014t classificat
(màxim golejador: Sergi Mestre)
II 12 Hores Riudecols 2001 1r classificat
(màxim golejador: Sergi Mestre)

Des de l'any 1987 cap equip de Vilaplana havia quedat classificat 1r en un torneig de futbol sala.
"Smoking de luxe" és un dels equips més joves que s'han presentat en els tornejos esmentats.

Com a grup de nois i noies joves del poble voldríem aprofitar aquest espai per reivindicar els punts següents:

- Ajuda logística i econòmica per millorar el "lockal" que la junta del Casal ens ha deixat.
- Més facilitats a l'hora que ens deixin espais per fer festes i altres activitats.
- Més activitats durant les festes del poble per als joves (festes de l'escuma, discos mòbils,...)

Si convé nosaltres podem col·laborar en l'organització.

Ens agradaria que es fessin aquestes activitats per als joves, perquè trobem que ja hi ha suficients activitats per als més petits i per a la gent gran. Moltes gràcies.

Al "lockal" som:

Mònica Juanpere, Dani Juanpere, Laia Bonet, Joan Francesc Molina, Vanessa Aymamí, Iban Pérez, Gemma Virgili, Jordi Llauredó, Sebastià Llauredó, Ainhoa Huguet, Cesc Mèrida, Gemma Garcia, Carlota Garcia, Marcel Mestre, Jordi Prades, Joan Mª Vall, Judit Vall, Albert Juanpere, Laia Solé, Cristina Solé, Sergi Mestre, Mercè Mestre, Gerard Mercadé, Agustí Martínez, Eva López, Roger Cabré, Anna Bigorra, Albert Fornis, Marc de las Heras, Laura Miró i Maria Riera Altés.

JORNADES CULTURALS 2001-09-26

Com cada estiu, la Casa de Cultura va organitzar les Jornades Culturals de la nostra vila. Programades des de finals de març en les reunions de planificació celebrades a l'Ajuntament, a fi de no interferir en altres actes que haguessin pogut estar previstos per aquelles dates, els dies escollits foren els que anaven des del 8 fins al 22 de juliol i els actes programats, els següents:

•••Diumenge, 8 de juliol, a les 19 h a les Escoles, Inauguració de les Jornades Culturals

•••Dilluns 9 de juliol, a les 22 h a la Casa de Cultura
Xerrada: Experiències d'un esportista professional. A càrrec de Pere Valentí Mora

•••Divendres, 13 de juliol, a les 22 h a la Casa de Cultura
Xerrada: Problemes estivals de la infància i la gent gran. A càrrec de la Dra. Margarida Borràs

•••Diumenge 15 de juliol, a les 10 h a les Escoles. Campionat de Bitlles
Actuació de la Coral Amics de la Cançó de Vilaplana

•••Dilluns, 16 de juliol, a les 22 h a la Casa de Cultura
Xerrada: Programa de desenvolupament rural. Subvencions a la diversificació agrària, el turisme rural i l'artesania. A càrrec del Dr. Roquer

•••Dimecres 18 de juliol, a les 19.30 h a la Casa de Cultura. Festival Infantil. Eli explica un conte

••• Dissabte, 21 de juliol, a partir de les 10 del matí als baixos de l'Ajuntament. Tallers d'Internet per a tothom

••• Diumenge, 22 de juliol, a les 20 h al Casal Vilaplanenc, 20 anys de Teatre a càrrec del Grup de Teatre Vilaplanenc

••• Dels dies 8 al 22 de juliol, a la Sala Parroquial, Exposició de 20 anys de Teatre

Tots els actes transcorregueren en una total normalitat, exceptuant la xerrada del Pere Valentí Mora que, a causa d'un xàfec molt intens que ens va deixar a les fosques, va haver de ser ajornada al divendres següent. També i els Tallers d'Internet que enlloc de la Sala Parroquial, per incompatibilitats d'espai físic, foren a l'Ajuntament.

La Casa de Cultura publicarà un Butlletí monogràfic amb una descripció més àmplia. Mentre, agraeix a aquesta revista la publicació de la programació.

JAUME MARINÉ

JESUCRIST SUPERESTAR

L'últim diumenge d'agost, dia 25, es va celebrar el primer dels dos actes commemoratius del 20è aniversari del Casal Vilaplanenc. Per aquest primer acte públic es volia fer alguna cosa que involucrés al màxim de gent possible i és per això que es va pensar en una reposició d'una vella obra de teatre, on intervingués molta gent.

Va ésser llavors que el Jordi Mateu i la Montse Torruella van tenir la idea d'intentar posar de nou en escena "JESUCRIST SUPERESTAR".

Amb el suport del Casal, el Jordi i la Montse, d'una manera totalment desinteressada, van anar buscant i conven-

cent tota la gent necessària perquè tots nosaltres, més de 400 persones, poguéssim disfrutar aquella tarda de diumenge d'un gran espectacle. Des del Casal Vilaplanenc no ens resta, si no, donar, a tot aquell reguitzell d'actors, les gràcies i l'aplaudiment més fort, pel seu treball i esforç.

FESTA DEL BARRI

Per segon any, només hi va haver un sopar de barri, organitzat pel veïnat del mig. Hi van concórrer unes 215 persones. Deu-ni-do.

El sopar, que es va fer als col·legis, va ser a base de meló amb pernil o pa amb tomàquet, conill o pollastre a l'ast, pa, vi, aigua, sangria, refrescos, cava, gelat, pastes, cafè i copa. Bé, no hi va faltar de res. Fins i tot, el grup d'Havaneres de Reus. Gent molt engrescada, amb ganes de fer participar a tothom.

Penso que va ser una festa prou reeixida.

LA MILLA

Es va celebrar la XIII Milla, organitzada per l'Ajuntament. Hi va haver una bona participació, bàsicament d'equips de fora, acostumats a anar de competició en competició.

La participant destacada de Vilaplana va ser Jèssica Bonet, un bon intent d'en Dimitri, de Rússia, i en la secció infantil, l'Aitor Salvat (de ca la Provi), que va quedar quart a la general i primer del poble. Continua la nissaga?

Es va trobar a faltar la presència de l'Ivan Aixalà. Farà un esforç l'any que ve?

Per acabar, molts premis i un berenar.

ASSOCIACIÓ DE DONES DE VILAPLANA

Durant els mesos de juny i juliol l'Associació de Dones de Vilaplana va organitzar un curset de cuina per a les seves associades.

La valoració que varen fer les assistents de l'esmentat curset va ser molt satisfactòria, amb la demanda, per part d'elles, de fer-ne un altre per les vigílies de les festes de Nadal. La Junta intentarà fer possible aquesta demanda, però això no serà viable si el nombre d'assistents és inferior a 10.

Al finalitzar el curset es va lliurar a totes les assistents, totes les receptes dels plats elaborats en el transcurs del curset, convenientment

enquadrades.

El dia 14 d'agost, per poder fer-nos passar la calor, varem fer un sopar a la fresca, al pati de les escoles. Les 40 dones que hi assistiren varen menjar,

beure i xerrar tant com varen voler. A la tardor, repetirem.

BACHACCIONS

Sota l'immillorable títol de BACHACCIONS, neologisme – ideat per l'enginy de la Mei – que connecta el nom de l'immortal Johann Sebastian amb la paradoxal idea d'una activitat de vacances, varen tenir lloc dos concerts, els divendres 24 i 31 d'agost, a la Sala Parroquial, organitzades per Terrasud i amb el suport del Grup de Teatre de Vilaplana.

En el primer, dirigit a la canalla, ens va visitar el fill petit del gran home, mostrant-nos algunes diferències entre el seu món i el nostre: llavors, no hi havia llum elèctrica, ni màquina de rentar roba, ni automòbils o motors de cap mena, ni autopistes, ascensors, avions, coets, o armes de destrucció massiva. Els camins tenien força tombs, la velocitat més gran era un vaixell a tota vela o un cavall a ple galop; es vivia, en definitiva, amb un altre ritme... eren, veritablement, altres **temps**.

Moltes coses d'ara el sobtaven: molt de fum, tant de soroll, massa presses. Però d'altres el tenien meravellat: la ràdio, el bolígraf, el telèfon, el tocadisc, el cinema (diu que la tele, però, no li agrada gens ni mica), l'ordinador... i el SINTETITZADOR.

Aquest instrument, ens va explicar, és el darrer membre de la família del teclat. Amb l'ajut d'uns dibuixos –magníficament realitzats pel Pep "Mano"– ens va mostrar els besavis: l'Arpa i l'Orgue; l'avi: el Clavicordi, i el pare: el Piano, a més de fer notar la relació del teclat instrumental amb la màquina d'escriure i fins i tot amb l'ordinador.

Vam jugar a reconèixer els sons que

estan "retratats" dintre el sintetitzador i vam escoltar algunes petites peces de la música de son pare, el gran Johann Sebastian BACH (1685 -1750), amb el so del clavicordi i a la llum de les espelmes.

El concert de la setmana següent, també centrat en la figura de Bach, ja era adreçat a un públic universal, tot i que encara mantenia una petita intenció didàctica. Va anar a càrrec de Pere Mariné, bon amic d'aquesta família musical, i va obtenir també la satisfacció d'una gran concurrència, com, li van dir, n'havia tingut l'anterior; és que el Père, en virtut dels acords de germania amb la Germània, aquell altre dia, oferí en intercanvi un concert al sempre jove poble de Kindergarten.

Però, a més a més, aquests concerts tenien una finalitat solidària amb la família d'un petit romanès que havia estat atropellat per d'un automòbil. En total es van recollir 42.000 ptes., la qual cosa demostra, una vegada més, que a Vilaplana la paraula solidaritat no és una paraula buida, com per desgràcia passa sovint amb les grans paraules, potser pel mateix fet de ser tan grans. Fins i tot hi va haver gent que va fer una aportació, tot i que no varen poder assistir al concert.

Així que, amb la satisfacció que produeix veure les "activitats ocioses" de la Música i les Arts convertides en ins-

truments de ressò social, no ens queda més que agrair a totes les persones que ho han fet possible amb la seva eficient i desinteressada col·laboració: Pep, Mei, Kati, Dolors, Maria, Xavi, Eva, Montse, Teresa, Mossèn, Tat, i el més important però potser menys evident: l'equip de so d' en Pasqual Torruella. Moltes gràcies a tots ells, i moltes gràcies a tots els assistents, a qui va tocar la part més important i bonica de la Música: el Silenci. Perquè, tot i ésser l'eina més poderosa i primordial del coneixement humà, només existeix quan algú se l'escolta.

DE COLÒNIES ENTRE BRUIXES I BRUIXOTS

Novament els de l'Alzina Rodona hem emprès aquesta aventura fantàsica d'anar tots plegats, grans i petits, a passar uns dies de colònies a

les muntanyes del Montseny.

Aquest any, però, hem tingut sorpreses i incerteses. Els primers dies no van ser tranquils, fins i tot, podem dir que no sabíem si

tindríem estança (uns bruixots malcarats ocupaven la que havia de ser la nostra casa). Tot i amb això, amb l'enginy de nens i monitors vam entendre'ns amb els bruixots i les colònies es van convertir en un autèntic aquellarre.

Durant aquests dies en vam fer de tots colors per apropar-nos al món màgic, tenebrós i desenfadat en què viuen les bruixes: guarnir i ambientar la casa amb teranyines i herbes del bosc, buscar l'arpa de 43 fils per encantar la festa, fer-nos els vestits per a l'ocasió, preparar l'àpat i divertir-nos a la festa entre bruixes i bruixots!!!!

LA PIPA DE LA SALUT

No es fuma, i ens crida l'atenció quan anem al bosc. Es coneix popularment amb el nom de *pipa* o *paella*, ja que la seva forma ens ho pot recordar. Però... té més noms. Els castellans la coneixen com a *seta pipa* i els bascos com *Ardagai pipa*. El seu nom científic és el de *Ganoderma lucidum*. La primera paraula, *Ganoderma*, ve del grec i és la unió de dues paraules: **gános** = llússor i **derma** = pell. La segona paraula **lucidum** ve del llatí i significa brillant.

Aquest bolet quan ja s'ha vist una vegada és inconfusible. És de color vermell fosc, amb la vora del barret groc, fins i tot blanc, tot ell vernissat. Té la pell dura, com una crosta, i si li donem uns copets amb l'ungla sembla de suro. A diferència del rovelló que té el peu unit al centre del barret, el peu de la pipa és excèntric, és a dir, que enllaça amb el barret per un costat com si fos un cullerot.

La pipa, de creixement lent, ens dpara dues sorpreses. A primer cop d'ull pot semblar que visqui al terra o sobre fullaraca, però en realitat viu sobre la fusta d'arrels i branques soterrades. També la podem trobar sobre soques i troncs morts. D'aquest bolets, se'n diuen xilòfags. Xilòfag vol dir que s'alimenten descomponent la fusta. O també lignícoles, és a dir, que viuen a la fusta. La segona sorpresa pot ser la més interessant: sense tenir cap valor culinari, és un bolet que té moltes aplicacions en la Medicina. Segons estudis, és efectiu contra la neurastènia, vertigen, hepatitis crònica, colesterol, hipertensió, trastorns coronaris, renitis, bronquitis crònica, asma bronquial, patologies de l'estómac... També és efectiu contra el verí d'altres bolets. Donat el seu efecte narcòtic també és utilitzat per combatre l'estrès i l'insomni.

La indústria farmacèutica la subministra en forma d'injeccions, càpsules i tints. Recents investigacions als labo-

ratoris han constatat que el seu suc fa que els ratolins blancs siguin resistents a la radioactivitat. El cultiu en fermentació fa que els ratolins siguin resistents a la hipòxia (falta d'oxigen a la sang, a baixa pressió atmosfèrica). En els mateixos cobaies s'observa també resistència a la nicotina i la muscarina, component químic present a molts bolets i que provoca al·lucinacions.

A l'extrem orient ja fa 3000 anys que se'l coneix, i s'utilitzava com amulet i donava molta longevitat a la persona que el portava, ja que és un bolet que tarda molt de temps a fer-se malbé. Al Japó (conegut amb el nom de *Reishi*) i a la Xina, el donaven als porcs que havien de sacrificar, així quedaven mig adormits i s'evitava l'escàndol que provoca matar-los.

En algunes contrades de Catalunya el fan servir com a objecte decoratiu. Per mantenir-lo molt de temps, primer es posa a la nevera uns dies i després s'enflita bé per matar els possibles paràsits que pugui tenir. Per últim s'escarritxa amb un producte de netejar la fusta en esprai.

Ja per acabar m'agradaria fer una observació. Com hem vist abans és un bolet efectiu per a moltes malalties, això ens pot indicar la quantitat de remeis encara per descobrir que tenim pels nostres boscos. L'únic que podem fer davant de tanta riquesa és respectar-los i tenir cura del seus habitants i esperar que després de tants anys a la Terra ens vulguin revelar el seu secret.

JORDI FERNÀNDEZ LLORENS

la nostra cuina

SOPA DE BOLETS I CASTANYES

Prepareu un sofregit de ceba i tomaca. Afegiu-hi els bolets (si són frescos, cal pensar que minven molt). També s'hi pot posar all i una fulla de llorer. Quan ja han minvat, afegiu-hi brou de verdures (abundant) i castanyes pelades. En lloc de castanyes s'hi pot posar fajol i queda molt bo. Deixeu-ho coure bé, i ja està. Serviu-la calenta.

CREMA DE CASTANYES

Per fer aquesta crema necessitareu mig quilo de castanyes, que poden ser torrades o bullides, i que en tot cas s'han de pelar (i és més fàcil fer-ho quan encara són calentes).

En una cassola gran poseu-hi 1.20 litres d'aigua o brou vegetal, les castanyes pelades, 1 fulla de llorer, 1 tronxo d'api tallat a bocins, sal i pebre negre. Ha de bullir uns tres quarts fins que les castanyes i l'api siguin ben tous. Traieu la fulla de llorer i algunes castanyes per guarnir. Passeu-ho per la batedora. Serviu la crema calenta guarnida amb les castanyes que haureu separat.

ISABEL CARRERAS

Josep Tost

QUEVIURES I
TRANSPORTS

Dr. Mallafre, 12
Tel. 977 81 50 87
VILAPLANA

Dietètiques Cabré, C.B.

- ALIMENTS NATURALS I DE RÈGIM
- HERBORISTERIA
- CONSULTA NATURISTA

C/ Jurats, 19 - 43205 REUS
Tel. 977 31 52 55

LA FRESCA

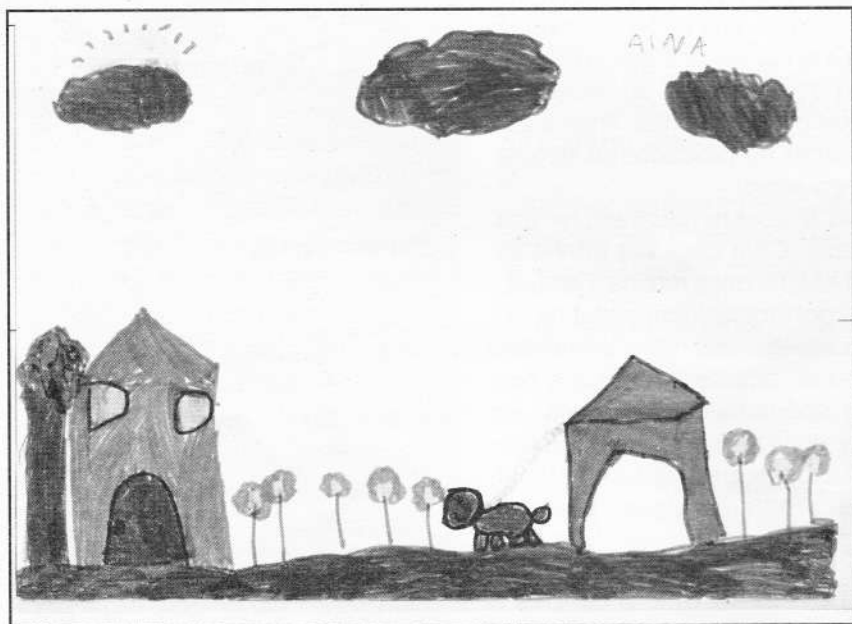

Yidaplana me gusta por
el paisaje verde y las
Montañas y las cuevas.

Fernando Lerguís

Buscant la Felicitat.

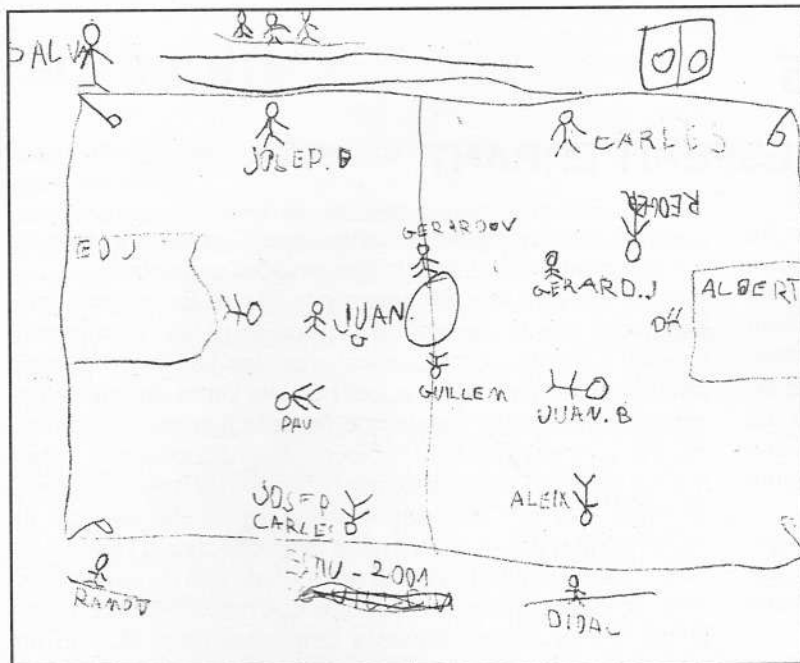
La felicitat desig de tothom.
Tothom no la té,
però tothom la desitja.
Tu ets infeliç
Encara que tens de tot.
Potser,
l'has tingut,
però després ha desaparegut.
Potser,
no l'has tingut mai.
Potser,
des del dia aquell,
Que va desaparèixer,
L'has desitjat de tot cor.
Potser,
Has mantingut el seu record ben viu.
Potser,
Algú que t'ha estimat mai no t'ho ha pogut
demostrar.
Potser...
El teu desig només ha sigut la felicitat,
Potser...
El teu desig més gran,
És gaudir de la felicitat d'una mare.

ARIADNA PLANA JUANPERE

grup
4
Av. Prat de la Riba, 33
T: 31 55 16 43201 REUS

llibreria
papereria
regal informal
joguines

SHREK

El Shrek es un
monstre bo i es
de color verd.
Te les orelles
diferens de les
nostres semblen
cucuruxes.

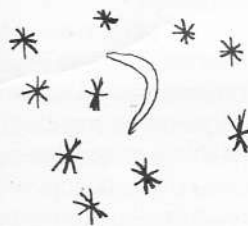
Ramon

RODOLI

CLARA ANGUERA GARCIA

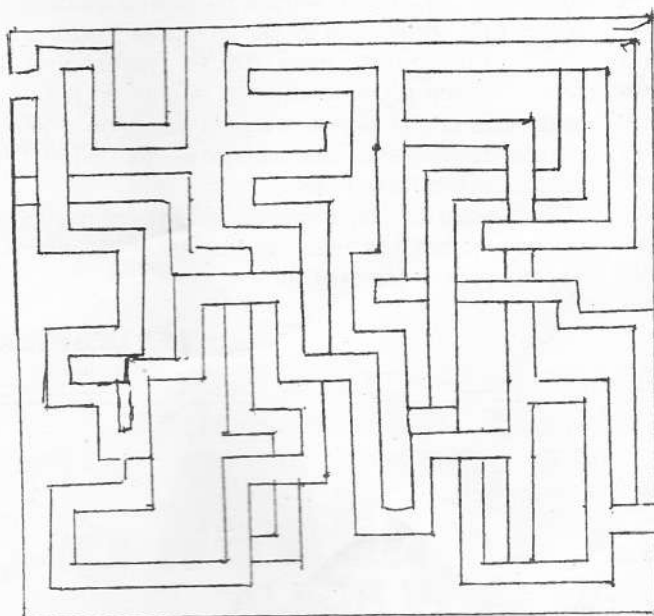
SURT A LA FRESCA

CADA DIA

A	S	E	Z	H	G	O	S	A	R	S	M	N
L	J	B	C	L	A	K	D	E	V	B	I	C
O	R	Q	A	L	M	I	P	O	R	C	T	O
T	V	D	V	O	G	O	F	H	C	E	C	L
S	U	E	A	V	C	O	N	I	L	L	A	O
C	T	F	L	U	Y	S	R	V	A	C	A	M
A	N	I	L	L	A	G	I	S	Z	Y	M	J
N	A	L	L	Y	A	R	S	G	A	T	D	G

CAVALL	VACA
GALLINA	OVELLA
GOS	COLON
CONILL	GAT
PORC	ASE

LARA CAVALLÉ
CRISTINA PALAU

històries verdares

L'ÒLIBA I L'ESPERIT ERRANT

Un dels animals que ha donat més joc i que ha esdevingut dels més prolífics quant a llegendes i històries de tota la zona mediterrània ha estat de sempre l'òliba. Podem afirmar que molt probablement aquest fet pugui deure la seva explicació a la sostenible evidència que aquesta au rapaç desenvolupa la seva silenciosa i hàbil tasca depredadora durant la nit, a més del fantasmagòric color blanc de les seves plomes i de les grans conques oculars que alberguen uns ulls impàvids i vigilants alhora.

Curiosament, una bèstia com aquesta és la protagonista d'una de les més conegudes (i no menys important, per més que a bastament explicada) de les Històries Verdaderes que hem recopilat al bonic nucli rural de Vilaplana:

Resulta que, ja des dels primers alens que començava a donar el poble de Vilaplana, va anar creant-se amb particular fervor i vehemència la llegenda d'una òliba que, en continuats i precisos vols nocturns, aprofitava la foscor i la calma que la nit li proporcionava per tal d'escolar-se, a través de qualsevol forat o escletxa que trobés, per introduir-se al recinte de l'església. Aleshores, allí dins l'esperava una espècie d'esperit errant; el qual, conta la llegenda, que havia estat condemnat pel poder diví totpoderós a foragitar, pels segles dels segles, aquell moixonot de poderoses urpes i bec cargolat.

En un apartat que ens pertoca més, ja definitivament científicista, el nostre estudi s'ha anat fonamentant des del començament en allò que ens ha semblat una clara evidència: tothom coneix o ha sentit a dir alguna vegada quelcom sobre l'àvid desig que aquestes aus rapaces nocturnes tenen per l'oli (precisament d'aquí en ve l'origen etimològic de la paraula). Això ens va obrir els ulls i va esdevenir l'element clarificador que ens feia falta per entendre el motiu de tan particulars visites nocturnes (atès que l'evidència ens mostrava amb nitidesa que el que pretenia aquell ocell era precisament fer-se amb l'oli que restava a les llànties i gresols del recinte sagrat).

No és tan clar, però, quin podria ser l'origen de la segona part de la llegenda: "l'esperit que vagareja i que, brandant ufanós una llanterna eternament il·luminada, intenta espaventar l'animalot infaust". Probablement, aquest curiós apartat ens ha robat força hores de son i causat més maldecaps dels que en un principi havíem previst tenir. Finalment, però, hem arribat a una conclusió suficientment coherent com per fer comprendre que aquests esperits com a tals no existeixen ni han existit mai. Tot al contrari: "les formes fosques, d'airosos i fantasmagòrics volums, que semblava que flotaven sobre les lloses de la nau" (que contenen les veus

populars per identificar el nostre esperit errant) encaixen de manera prou evident amb la descripció d'una sotana.

Per això ens decantem per afirmar (amb quasi total seguretat) que el capellà de l'època (o potser el sagristà), cansat d'omplir contínuament d'oli les llànties que amb atreviment anava buidant aquell peculiar lladre alat, devia decidir de vetllar tot el temps que fes falta (i el més important: les nits que calgués!) amb l'objectiu últim d'aconseguir escarmentar l'animal i dissuadir-lo perquè no tornés més. Aleshores, afirmem que per aconseguir això, aquell personatge (la personalitat del qual encara resta força obscura, a l'espera de definir-ne la identitat) es devia servir d'una sort de moviments, crits i fantasmagòrics jocs de llums que han provocat que fins al dia d'avui arribés aquesta fantàstica història amb els ingredients presentats al començament de l'estudi.

Ben certament, creiem prou oportú de fer notar que qualsevol relació amb fets posteriors que relacionen el color del vestuari de l'esmentat estament clerical amb una determinada varietat d'au (de colors foscos i lluent) i que sovint es representen acompanyades de valises i paraigües, no tenen pas res a veure amb el tema de la llegenda que estem abordant. Essent considerat per nosaltres aquest darrer cas com a fatu, gratuït i provocador d'enfrontaments que volem evitar de totes totes i de socarrel.

Al cap i a la fi, però, no entenem ni hem pogut treure'n l'entrellat del fet que amb la vinguda de l'enllumenat elèctric i la seva implementació i ús exhaustiu a totes les llars i edificis, aquesta llegenda es mantingués intacta i més viva que mai, amb constants i reiterades aparicions constatades, tant de l'esperit com de la bèstia voladora. Per això creiem oportú comunicar que les darreres Psicoimatges i Captacions Especulars Estratigrafiades practicades al recinte de l'església han evidenciat la presència d'éssers incorporis i ectoplasmes amb gran potencial actiu. Al mateix temps que una anàlisi amb el Catipgrògen Fotosensible "Manreau" de l'espai referenciat, ha detectat formes similars als moviments descrits, a més dels sorolls que es narren a la llegenda.

Finalment, hem de fer referència també al descobriment d'una inscripció, escrita en hebreu heminoic antic, que es pot llegir a la làpida que hi ha al terra de la nau central de l'església, que alberga el cos de Mn. Girbau i que està datada a l'any 1796:

"Déu, nostre senyor, encomanarà al blanc ocellot que retorni per volar sobre dels seus caps i arrencar-los-el del seu natural lloc per redimir-los. Així sia."

PEP MESTRE ANGUERA

C. Casal, 3
Tel. 977 81 52 75
43380 VILAPLANA (Baix Camp)

"ELS BOLETS"

Quan arriba la tardor, el Baix Camp es converteix en un gran espai de bolets.

Les persones que vivim en aquests rodals, en devorem grans quantitats, tant els que provenen del Pirineu com també de les terres de l'Aragó i de les Navarreses.

En els bolets passa una cosa curiosa en general: els catalans en som uns grans consumidors i a la resta de la península Ibèrica, excepte el País Basc, no els agraden gaire, i a Portugal, gens.

La persona que està dotada per trobar-los, té quelcom de saurí; coneix i estima la muntanya, endevina el lloc, el grau d'humitat i sobretot descobreix els que són bons dels que són verinosos. Disfruta en les seves formes, que moltes vegades són gaudinianes. Van des de la majestuosa Cogoma, a la humil Cameta de Perdiu i el Prevast –que fet a la brasa– té aquest gust una mica coent, que hi ha gent que tant els agrada. Diuen, però, que el bolet més gustós que es produeix en aquestes contrades és l'anomenat Ou de Reig, però es troba molt escadusserament i molta gent no el coneix.

A les acaballes de la temporada, si el temps té la suficient humitat, surten els anomenats, per uns, Brunets i també Fredolics. Són extremadament fràgils, trencadissos, però per acompanyar un bon rostit de bou, no tenen rival.

Però poques persones diuen: "vaig a collir bolets"... La frase de ritual és "anem al Rovelló". Això és perquè el Rovelló en aquest país és el més preuat.

Hi ha múltiples formes de menjar-los i acompanyant guisats, però a la brasa no tenen rival, i sempre regalimats amb un bon oli d'oliva.

Per al meu gust, els dels Pirineu els trobo una mica aigualits, es ressenten de massa humitat; en canvi els de la part de Sòria, criats en aquelles inacabables pinedes, són quelcom amorfos i poc perfumats.

Els millors que he menjat, al meu gust, són els que es fan entre vermell i groc, que recorden la pintura de Joaquim Mir. Tenen consistència, bonics de forma i, principalment, el gust. Una barreja d'olors de pinassa, romaní, espígol i botja blanca, tocats pel sol de la tardor, que si els mengeu fets a a la brasa amb llenya d'alzina, acompanyats d'unes costelletes de xai, trobareu molt més bons els Rovellons.

Busqueu l'ocasió, i proveu-ho.

Espero la resposta...

Lema: CINGLE ROIG

Categoria més de 16 anys

fungus papyri

LA FAMÍLIA ROVELLONA

Hi havia una vegada, en un bosc molt bonic, un pi altíssim. En aquest pi hi habitaven una família de rovellons que era molt feliç perquè mai ningú els molestava.

De bon matí el pare anava a buscar menjar, la mare endreçava la casa, la filla gran cuinava el menjar que portava el pare i els dos rovellons petits jugaven a pilota, a corda...

Un dia, en una casa del poble, volien menjar rovellons. La mare d'aquella família va demanar al seu marit que anés al bosc a buscar rovellons per sopar.

El marit, anomenat Josep, va agafar el ganivet i el cistell. Tot entristit va anar cap al bosc. Remenant entre les herbes, va trobar el pare rovelló i traient el ganivet va veure la mare rovellona, i els va arrencar. La filla gran, quan se'n va adonar, va començar a plorar. El Josep va veure com plorava, la va agafar i li va dir:

-No ploris. Saps què faré? Els tornaré a deixar al mateix lloc i aniré a buscar algun altre rovelló.

La rovellona va dir:

-No ho facis perquè la seva família també estarà trista.

-Tens raó, però com ho faré? - va dir el Josep.

-Doncs no cullis cap rovelló- va dir la rovellona.

-Sí, ja, però llavors la meua família s'enfadarà amb mi - va dir en Josep.

-Ja ho tinc! M'agafes a mi i jo ja ho explicaré a la teua família -va dir la rovellona.

-D'acord -va dir el Josep.

Així ho van dir i així ho van fer. La família del Josep ho va entendre i les dues famílies van viure sempre més felices.

Lema: PEPA RABALA GARPO

Categoria de 8 a 12 anys: 10 anys

Autora: MARTA BESORA

JOSEP Mª MARINÉ
MIRALLES
ALFORJA EXCAVACIONS I TRANSPORTS

Av. Catalunya, 5 3r 1a

Tel. 977 816 489 Mòbil 610 282 029

43365 ALFORJA

racó per a la meteorologia

En aquest cinquè número de la revista tornarem a parlar de les pluges. Quan va començar el mes de juliol semblava que seria un estiu marcat per les pluges, cosa anormal per la nostra situació geogràfica. Així va ser, després del 20 de juliol normalitat absoluta quant a la sequera dura i pura. Això no obstant, molta gent comentava que no recordava, en els darrers anys, un juliol tan plujós. És per aquest motiu que farem una comparativa del mes de juliol dels últims 16 anys per comprovar-ho:

ANY	QUANTITAT DE LITRES MES DE JULIOL
1986	0
1987	0
1988	0
1989	5
1990	11
1991	0
1992	NO TINC DADES
1993	0
1994	0
1995	0
1996	2
1997	27
1998	0
1999	5
2000	0
2001	68
TOTAL LITRES.... 118	

Ara bé, segons la dades següents, el mes d'agost (dels darrers 16 anys) és més plujós que el mes de juliol a Vilaplana. Malgrat això, fins al dia 31 d'agost, enguany no ha plogut gens.

ANY	QUANTITAT DE LITRES MES D'AGOST
1986	35
1987	0
1988	0
1989	106
1990	34
1991	43
1992	NO TINC DADES
1993	0
1994	0
1995	65
1996	47
1997	25
1998	49
1999	18
2000	0
2001	0
TOTAL LITRES422	

JAUME FERRÉ

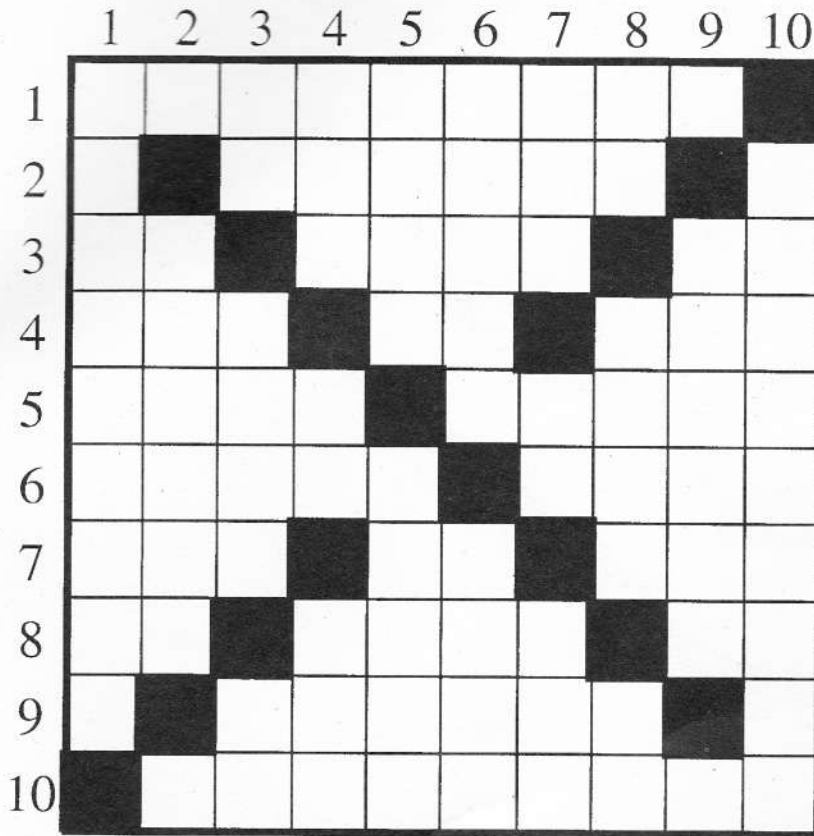
- ☐ MOQUETAS
- ☐ PINTURAS
- ☐ ESMALTES
- ☐ BARNICES
- ☐ COLAS
- ☐ PAPELES PINTADOS
- ☐ BROCHERIA

Comercial
ROSAN

Pedreria del Coubí, 5
 Tel. 977 / 31 71 54
 43206 **REUS**

MOTS ENCREUATS

HORITZONTALS: 1-Insecte culpable que a Vilaplana no fem gaire vi. 2-Bandoler entranyable que sempre porta un ull tapat i una bandera força curiosa. 3-Mala herba/Déu de la guerra/Hi tenim cinc dits. 4-Associació sense ànim de lucre (encara que algunes inverteixin a Gescartera)/Hi ha cantants que el donen, però altres no/Riu gironí. 5-Aigua gelada/El que segur que fareu després de prendre tres cerveses. 6-L'«*Antoni*» John/Allò que va dir Juli Cèsar entre *veni* i *vinci*. 7-Cantant d'Israel/El bruixot/Ho és aquest bruixot(també n'hi ha que vénen d'Orient). 8-Noranta-nou/Al revés, morts de fred/Crit per fer parar el ruc. 9-Totxo, babau. 10-Poble de les Muntanyes de Prades, que té alguna cosa a veure amb l'aiguà.

VERTICALS: 1-Que sempre surt bé a les fotos. 2-En cap banda. 3-Al segle passat es deia així als discos grossos/El que hi havia damunt de la teulada de zinc/La teva. 4-Al revés, uns quants cents/ Glaçó mig desfet/Coneix. 5-Com va el que sempre té pressa/Al revés, sant barbut. 6-T'ho fan prendre quan tens tos/Al revés, com un roure. 7-Empreses especialitzades en l'esclavitud d'aquest segle XXI/Quatre/Que repeteix el so. 8-Déu egipci/El que fa quan plou poc, molt poc/Al revés, símbol del sodi. 9-A Madrid, pixarades. 10-Barranc i tros de terme de Vilaplana.

F. MARINÉ

ENDEVINA QUI ÉS

per
JORDI MARINÉ

ENDEVINALLES

Quines són les plantes que no fan flor, ni fulla, ni grana?

Un convent de monges blanques. Dintre hi ha un frare vermell que els repica les anques.

Entre barranc i barranc, surt un frare grinyolant.

o

No és carn ni peix i xiula quan neix.

TECPERVAL

TÈCNICS EN PERITATGES I VALORACIONS

Camí de l'Aleixar, núm. 42, L-4
43202 REUS (Tarragona)
Tel. 977 32 62 44
Fax 977 32 64 58

pintura decorativa

Alvar Juanpere
Olivé

Sant Tomàs, 60 - Tel. 977 34 29 85
43201 REUS
Plaça de les Províncies, 1
43840 SALOU

Cooperativa Agrícola

Caixa Rural de Vilaplana

AJUNTAMENT
DE VILAPLANA

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

DIPUTACIÓ DE
TARRAGONA

CONSELL COMARCAL
DEL BAIX CAMP